

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA ZELENINA

2022

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Zelinářská unie Čech a Moravy, Olomouc
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorky:

Ing. Veronika Němcová, MZe
Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitel Odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorky touto cestou děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz

Autor fotografie:

Zelinářská unie Čech a Moravy

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha I
Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-677-4, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
ZELENINA

PROSINEC
2022

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Světový trh	38
Pěstování zeleniny v ČR	40
Integrovaná produkce zeleniny v ČR	51
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	53
Zpracovatelský průmysl v ČR.	53
Spotřeba zeleniny v ČR.	60
Cenový vývoj zeleniny v ČR	62
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	64
Přehledy o užití zeleniny	67
Přílohy	68
č. 1 – Příloha č. 1 – Přehled uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny – stav ke dni 31. 8. 2022.	68
č. 2 – Příloha č. 2 – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou	69
č. 3 – Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	73

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydaná v prosinci roku 2021. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zelinářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společné organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci říjnu 2022, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici v budově Ministerstva zemědělství, na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinná výroba, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

Situace v zelinářství byla v průběhu roku 2021 ovlivňována komplexem okolností souvisejících s pandemií onemocnění COVID-19 a opatřeními proti jeho šíření, vývojem počasí a situací na trhu se zeleninou v EU. Ve druhé polovině roku a zejména v následujícím roce 2022 došlo v důsledku celosvětového vývoje ke skokovému nárůstu cen energií, pohonných hmot, cen zemědělských vstupů jako jsou hnojiva a přípravky na ochranu rostlin.

Průběhem počasí patřily roky 2021 a 2022 mezi ty pro zelinářství příznivější. Optimální jarní počasí umožnilo v obou letech včasné zahájení prací a zakládání porostů. Následovalo však delší, výrazně chladné období, což mělo negativní dopady na vývoj porostů zelenin. Dlouhé období nízkých teplot zapříčinilo opoždění vývoje rostlin, slévání původně odstupňovaných sklizní a následně kulminaci zeleniny na trhu v ČR i v EU, což negativně ovlivnilo i cenový vývoj zelenin. V létě 2021 byla jižní Morava zasažena extrémní bouří s krupobitím a tornádem, které poškodilo nejenom úrodu, ale i sídla některých zemědělských podniků. Další průběh sezóny byl charakteristický obvyklými teplotami bez extrémů s poměrně optimálními srážkami. Příznivý pro vývoj podzimních druhů zeleniny byl nástup podzimu s mariánským létem, doprovázeným příznivými teplotami a dešťovými srážkami.

Pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu sektoru domácností) v roce 2021 mírně vzrostly na 16 001 ha, zvýšily se plochy zejména hrachu dřeňového, hlávkového zelí, mrkve, cibule a okurek. Sklizeň zeleniny dosáhla 333,5 tis. t, tj. o 7,3 % více než v předchozím roce. Výraznější nárůst produkce byl zaznamenán u salátů, mrkve, okurek, rajčat, květáku a kedluben. Naproti tomu k poklesu došlo hlavně u petržele, celeru a cibule.

Zelinářská sezóna v roce 2022 byla ovlivněna několika výraznými faktory, zejména dopady předcházejících dvou „kovidových“ roků, růstem cen energií a inflace, a především jejími dopady na enormní růst nákladů nejen v zemědělství, na kupní sílu spotřebitelů a na trh se zemědělskými produkty v EU i mimo ní. V únoru 2022 započal konflikt na Ukrajině, navíc se přidala energetická krize, zdražování nákladů na hnojiva a růst cen pohonných hmot. V zelinářských podnicích, po mobilizaci ukrajinských mužů, chyběli především kmenoví zkušení zaměstnanci, zastávající odborné pozice.

Obecně chladnější a sušší průběh jara roku 2022 zpomalil vývoj rostlin a oddálil nástup sklizně, v létě sužovaly porosty zeleniny vysoké teploty, v některých lokalitách pak především vleklé sucho. Podzim přinesl příznivé počasí, což umožnilo dobrý vývoj podzimních zeleninových druhů, nekomplikoval sklizeň a umožnil naskladňování skladovatelných druhů zeleniny. Zvyšující se náklady na práci a obavy z dostupnosti sezónních pracovníků vedou však k tomu, že někteří pěstitelé zeleniny zvažují opuštění sektoru nebo alespoň omezení produkce. Některé podniky snížily produkci zeleniny pro přímý konzum a omezily se na pěstování pouze zeleniny pro zpracování.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2021 snížil oproti předchozímu roku o 21 % na 41,3 tis. t, nákup ze zahraničí se naopak o 17 % zvýšil na 30,8 tis. t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska tvořil, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkové zelí bílého, okurek nakládaček a mrkve. V nákupu čerstvé zeleniny ze zahraničí představoval největší podíl nákup okurek nakládaček, který se meziročně zvýšil téměř o 50 %. Ze statistických šetření vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny v roce 2021 meziročně klesla o 20 % na objem 122,7 tis. t. Největší podíl z celkové výroby zeleninových výrobků tvořila výroba sterilované zeleniny, která se však oproti předchozímu roku snížila o 16 % na 47,9 tis. t, dále výrazně klesla výroba kečupů a kysaného zelí.

V roce 2021 se dovoz čerstvé zeleniny do ČR oproti předchozímu roku opět snížil o 1,4 % na 574,2 tis. t, i když její hodnota byla meziročně o 4,6 % vyšší a dosáhla 12,8 mld. Kč. Dodávky zeleniny ze zemí EU se mírně snížily na 523,8 tis. t a na celkovém objemu dovozu čerstvé zeleniny se podílely 91 %. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (122,3 tis. t), Nizozemska (97,6 tis. t), Německa (82,0 tis. t), dále také z Itálie (65,8 tis. t) a Polska (50,4 tis. t). V období od ledna do srpna 2022 bylo do ČR dovezeno celkem 394,6 tis. t čerstvé zeleniny, což je o 7,5 % méně oproti stejnému období minulého roku.

Vývoz čerstvé zeleniny (včetně reexportu) z ČR v roce 2021 v porovnání s předchozím rokem vzrostl o 12 % na celkových 73,6 tis. t v hodnotě téměř 2,0 mld. Kč. Vývoz směřoval výhradně do zemí EU, a to zejména na Slovensko (43,9 tis. t), dále do Německa (17,5 tis. t), Polska (3,9 tis. t), Maďarska (2,1 tis. t) a Rumunska (2,0 tis. t). Oproti předchozímu roku výrazně vzrostl vývoz okurek nakládaček a hrášku, dále se zvýšil rovněž vývoz listového salátu, kapusty, ředkviček nebo česneku. V období od ledna do srpna 2022 bylo z ČR vyvezeno 63,2 tis. t čerstvé zeleniny v hodnotě 1,7 mld. Kč, což je o 38 % více oproti stejnému období minulého roku, a to téměř pouze do zemí EU. Největší množství zeleniny směřovalo na Slovensko (38,1 tis. t), dále do Německa (14,4 tis. t) a Polska (4,0 tis. t).

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU v oblasti zeleniny
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Společná zemědělská politika – přímé platby
6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny
 - 6.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 6.2. Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)
 - 6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

I. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.). Od 1. 1. 2022 nabylo v oblasti zahraničního obchodu účinnosti nové NV č. 333/2021 Sb., které je implementací nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152 a prováděcího nařízení Komise (EU) 2020/1197. Informace o systému Intrastat, zejména o předávání Výkazů, o získání a použití programového vybavení k elektronickému zasílání Výkazů a další informace je možné najít v části „Intrastat“ na internetových stránkách Celní správy ČR na adrese www.celnisprava.cz.

Povinnost vykazovat údaje pro Intrastat v ČR vzniká osobám (právníckým i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, které vyvezly zboží do jiného členského státu anebo dovezly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.

Zpravodajskými jednotkami se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných k DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnícké osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu,

nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu.

Práh pro vykazování je limit hodnoty vyvezeného nebo dovezeného zboží, který si zpravodajská jednotka musí sama počítat od začátku každého kalendářního roku anebo ode dne přidělení DIČ k DPH, a to zvlášť za vyvezené a zvlášť za dovezené zboží. Výše prahů se novou právní úpravou nemění a zůstávají na 12 mil. Kč v obou směrech obchodu. Významnou změnou a zjednodušením je zavedení možnosti **zjednodušeného vykazování** pro zpravodajské jednotky, které umožňuje po splnění určitých podmínek odeslat jedno hlášení ročně bez uvedení podrobných údajů. Základní podmínkou je dosáhnout prahu pro vykazování ve výši 12 mil. Kč a zároveň nepřekročit celkovou hodnotu 20 mil. Kč ve směru dovozu zboží z jiného členského státu EU nebo ve směru vývozu.

Základní nařízení Evropské unie

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152 o evropských podnikových statistikách a zrušení deseti právních aktů v oblasti podnikových statistik,
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1197, kterým se stanoví technické specifikace a úprava podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152 o evropských podnikových statistikách a zrušení deseti právních aktů v oblasti podnikových statistik,
- Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, v platném znění,
- Příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 – prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/1832,
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1470, o klasifikaci zemí a území pro evropské statistiky mezinárodního obchodu se zbožím a o geografickém členění pro jiné podnikové statistiky,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, včetně prováděcích nařízení č. 2015/2446, 2015/2447 a 2016/341,
- Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Nařízení vlády č. 333/2021 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky,
- Vyhláška č. 328/2020 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech,
- Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 245/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- Sdělení Českého statistického úřadu č. 497/2021 Sb., o zavedení číselníku Seznam zboží, které není určeno pro zjednodušené vykazování do systému Intrastat,
- Sdělení Českého statistického úřadu č. 498/2021 Sb., o zavedení číselníku Seznam vybraného zboží s doplňkovými statistickými znaky,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

2. Vnější obchodní politika EU v oblasti zeleniny

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese:

<http://ec.europa.eu/taxation> nebo na webových stránkách Celní správy, www.celnisprava.cz/ a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Jednání o dalších smlouvách pokračují a EU se tak snaží rozšířit počet zemí, se kterými je možno obchodovat s celními preferencemi, a také odstranit další netarifní překážky obchodu.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (**ESVO**), které zahrnuje pouze Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U zeleniny je v těchto zemích situace rozdílná. Zatímco **Island** má po další liberalizaci obchodu s EU z května 2018 většinu cel na dovoz zeleniny z EU nulových (výjimku tvoří např. sadbové brambory, květák, zelí a mrkev), **Švýcarsko** i **Norsko** si dovozní cla zachovaly v různé míře s častou návazností na produkční období a s využitím celních preferenčních kvót. Jednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty mezi EU a Švýcarskem od roku 2009 neprobíhají. V květnu 2021 navíc Švýcarsko odmítlo přijmout Institucionální rámcovou dohodu s EU. Na základě tohoto kroku EU zastavila veškerá jednání o novelizacích stávajících dohod a schvalování nových vzájemných dohod. V případě Norska v říjnu 2018 vstoupila v platnost ujednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky mezi touto zemí a EU. Dovoz některých druhů zeleniny z EU do Norska byl liberalizován (např. houby, lanýže, žampiony a cukrová kukuřice pro krmné účely).

K 31. 1. 2020 vystoupila **Velká Británie** z EU. V prosinci 2020 se podařilo dospět k Dohodě o obchodu a spolupráci mezi EU a Velkou Británií, která vstoupila v platnost 1. 5. 2021. Díky této Dohodě jsou ve vzájemném obchodě zachována nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU nebo Velké Británie. Obchod však poznamenala zvýšená administrativní zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel mezinárodního obchodu se třetími zeměmi.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. **Albánie** a **Černá Hora**, které uplatňují na dovoz především čerstvé zeleniny z EU různá cla, a to až do výše 15 % ad valorem¹. Při dovozu zeleniny z EU do **Severní Makedonie** mohou cla dosáhnout až 65 %. Dovozní cla na některé položky zeleniny z EU (např. rajčata nebo sladké papriky) zachovává i **Srbsko**, a to nejčastěji v rozmezí 0–10 %. V produkčním období však může dovozní clo vzrůst o 20 %. **Bosna a Hercegovina** uplatňuje cla na dovoz zeleniny z EU u některých položek (např. jeden druh brambor, okurky apod.), a to nejčastěji do výše 10 %.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je Středomoří. U zeleniny se však celního zvýhodnění podařilo dosáhnout pouze u některých zemí. Např. **Maroko** má kromě dvou položek sladké kukuřice a některých položek sušeného hrášku a fazolí nulová cla pro dovoz zeleniny z EU, kdežto **Alžírsko** uplatňuje dovozní cla MFN² ve výši 30 % (s výjimkou sadbových brambor, kde je pro dovozy z EU otevřena bezcelní kvóta 45 tis. t). U některých položek (např. brambor pro výrobu škrobu, rajčat nebo ostatní cibule a česneku) je však zavedeno dodatečné ochranné dovozní MFN clo ve výši 120 %. **Tunisko** má při dovozu zeleniny z EU stanovena cla ve výši 50 % (opět s výjimkou sadbových brambor, kde je otevřena bezcelní kvóta 16,5 tis. t). Některé země regionu neuplatňují dovozní cla na zeleninu z EU žádná (**Egypt, Jordánsko**). Naopak dovoz zeleniny z EU do **Izraele** je zatížen

¹ Stanovení celní sazby ad valorem znamená její určení procentním podílem z celní hodnoty (ceny). Dále v textu jsou celní sazby uváděny bez dodatku ad valorem.

² Základní princip obchodního systému v rámci Světové obchodní organizace (WTO), který stanovuje, že členské státy proti sobě nesmí používat diskriminující praktiky a že všechny výhody (včetně výše celních sazeb), které získá jeden člen, se vztahují i na všechny členy ostatní.

clly u většiny položek této kategorie s tím, že u některých aplikovatelná dovozní cla mohou přesáhnout i 250 % (např. česnek nebo cibule). U některých položek (např. u brambor a česneku nebo cibule) jsou při dovozu z EU do Izraele otevřeny různě vysoké bezcelní preferenční kvóty. Další liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu probíhala do května 2019 mezi EU a Tuniskem. Z politických důvodů na straně Tuniska bylo však jejich pokračování přerušeno. Mezi Marokem a EU se zatím poslední jednání o liberalizaci obchodu uskutečnila v dubnu 2014. Jednání s Egyptem, která byla zahájena v roce 2013, jsou v současnosti pozastavena.

V posledních devíti letech vstoupily v platnost dohody o volném obchodu EU se státy **Andského společenství a Střední Ameriky** (Peru, Kolumbie, Ekvádor, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador). Obchodní dohoda EU s **Peru** je prozatímně prováděna od března 2013. Peru má pro dovoz většiny položek zeleniny z EU nulová cla (výjimku tvoří česnek, který má bezcelní preferenční kvótu ve výši 708 t – mimo kvótu je dovozní clo 6 % a čerstvý hrášek a fazole s dovozním clem 1,5 %). Dohoda s **Kolumbií** je prozatímně prováděna od srpna 2013. Kolumbie si ponechala dovozní cla pouze na některé zeleniny (např. rajčata, artyčoky a čerstvý hrášek a fazole) v rozmezí nejčastěji od 9 do 15 %.

V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu EU s **Ekvádorem** a ten se v lednu 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Při dovozu většiny položek zeleniny z EU do Ekvádoru dojde k úplnému odstranění cel nejpozději do 10 let od vstupu dohody v platnost. Již nyní jsou sazby dovozních cel zeleniny z EU redukovány nejčastěji v rozmezí 0–11 %, přičemž standardní MFN sazba činí 25 %. Obchodní dohody EU s **Hondurasem, Nikaraguou a Panamou** jsou prozatímně prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila **Kostarika a Salvador** a v prosinci téhož roku také **Guatemala**. Tyto země Střední Ameriky v oblasti zeleniny poskytly u většiny položek záruku snížení cla na nulu do roku 2023. Některé položky zeleniny jsou však vyloučeny z povinnosti redukce nebo odstranění dovozních cel (např. čerstvá rajčata a cibule). Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Jižní Koreou** vstoupila v platnost v červenci 2016. Cla na dovoz zeleniny z EU do Jižní Koreje mají být z velké části odstraněna maximálně do 15 let od vstupu dohody v platnost. Některé položky jsou však zcela vyloučeny z liberalizace (např. cibule a česnek). V prosinci 2014 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu se **Singapurem**, dohoda vstoupila v platnost v listopadu 2019. Dohoda stanoví, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU do Singapuru nepodléhá clu. U položek zeleniny však Singapur poskytoval MFN cla ve výši 0 % již dříve a vstupem dohody v platnost se proto situace nezměnila. V říjnu 2013 bylo dokončeno liberalizační jednání EU s **Kanadou**. Obchodní část Dohody je prozatímně prováděna od září 2017. U zeleniny došlo k úplné liberalizaci při dovozu z EU do Kanady.

Od 1. 1. 2016 je prozatímně uplatňována Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Ukrajinou**, díky níž se většina položek zeleniny z EU na Ukrajinu dováží bezcelně. U položek zeleniny došlo k podstatnému snížení dovozních cel z EU na Ukrajinu. Většina dovozních cel z EU se pohybuje v rozmezí 0 až 10 %. K uzavření dohod o volném obchodu EU s **Moldavskem a Gruzii** došlo v listopadu 2013. Díky tomu byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzii a Moldavskem. U zeleniny tedy probíhá dovoz do Gruzie i Moldavska z EU bezcelně. V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a **Japonskem**. U většiny položek zeleniny dojde při dovozu z EU do Japonska k postupné liberalizaci cel maximálně do 15 let od vstupu dohody v platnost. Většina těchto cel je nulová již nyní.

V červnu 2019 byla dokončena jednání o Dohodě o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze sdružení Mercosur (**Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay**). Dohoda je připravena k podpisu, stále však zůstává nedořešený požadavek od některých členských států k silnějším závazkům Mercosuru v environmentální oblasti. Vstupem dohody v platnost dojde k postupné eliminaci cel při dovozu z EU do zemí Mercosuru u většiny položek zeleniny. V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a **Mexikem** o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo dokončeno v dubnu 2018. Aktuálně probíhají formální úpravy textů a zvažuje se rozdělení dohody. Zelenina je však již v současnosti dovážena z EU do Mexika z velké části bezcelně. Mexiko si u zeleniny z EU ponechalo cla u některých položek mražených a sušených brambor a fazolí a zavázalo se je odstranit do 7 let od vstupu Dohody v platnost. V listopadu

2017 se uskutečnilo první kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a **Chile**. Jednání byla technicky dokončena v říjnu 2021. Chilská strana dosáhla politické shody, na straně EU k tomuto kroku zatím nedošlo. Dovoz zeleniny z EU do Chile je bezcelní již nyní.

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu EU s **Indií**. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, a přestože se podařilo dosáhnout určitého pokroku, celý proces se právě v roce 2013 prakticky zastavil. V květnu 2021 EU a Indie oznámily, že se dohodly na znovuoobnovení vyjednávacího procesu. V březnu 2022 EU předala Indii texty pro vyjednávací jednání zahrnující osmnáct kapitol dohody o volném obchodu. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz zeleniny clo MFN nejčastěji ve výši 30 %. V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malajsií a Vietnamem. V případě **Malajsie** se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů. Malajsie však uplatňuje na dovoz většiny položek zeleniny nulová MFN cla již nyní. Dohoda s **Vietnamem** vstoupila v platnost v srpnu 2020. Aktuálně u zeleniny uplatňuje Vietnam při dovozu z EU cla nejčastěji mezi 0–10 %. Dohoda stanovuje, že dojde k odstranění cel na dovoz zeleniny z EU do Vietnamu nejpozději do 6 let od jejího vstupu v platnost. V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání EU s **Thajskem**, poslední jednání se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku zatím nejsou naplánována další kola jednání. Aktuálně u zeleniny uplatňuje Thajsko při dovozu MFN cla ve výši nejčastěji 30–60 %.

V prosinci 2015 byla oficiálně zahájena jednání EU s **Filipínami** a v únoru 2017 proběhlo druhé kolo jednání. Zatím však nebylo stanoveno datum dalšího jednání. Při dovozu zeleniny uplatňují Filipíny dovozní MFN cla v rozmezí 0 až 40 %. V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o dohodě o volném obchodu EU s **Indonésií** a v listopadu 2021 proběhlo kolo jedenácté. U zeleniny uplatňuje Indonésie při dovozu MFN cla ve výši 0 až 20 %. Jednání s **Austrálií** a **Novým Zélandem** o Dohodě o volném obchodu s EU byla formálně zahájena v červnu 2018 s tím, že první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. V případě Austrálie se dosud uskutečnilo dvanáct negociačních kol. V případě Nového Zélandu byla jednání o dohodě o volném obchodu dokončena v červnu 2022 a bylo dosaženo politické shody nad textem. Aktuálně Austrálie u zeleniny uplatňuje při dovozu MFN cla ve výši 5 % (především u sušené zeleniny). Nový Zéland uplatňuje dovozní MFN cla ve výši 5 % především u konzervované zeleniny.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (EU) 2017/892, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené
0709 91 00	Artyčoky
0709 93 10	Cukety

Pramen: Nařízení Komise (EU) 2021/1832, příloha 2

3. Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazby daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku, tzn. jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy, a kapitola 20, tzn. přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2022 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2022 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

▪ 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a) Biologická ochrana rostlin jako náhrada chemické ochrany – do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s pořízením biologické ochrany rostlin a odborného servisu u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 227 200 Kč/ha, rajče 181 906 Kč/ha a paprika 74 560 Kč/ha.

3.c) Podpora testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s testováním množitelského materiálu. Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 702/2014.

3.d) Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy a ovocných dřevin a ozdravování genotypů révy, chmele a ovocných plodin, do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů dle výkladu dotačního programu.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2021

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 5,22 mil. Kč, na 3.c) 384 tis. Kč, na 3.d) 20,49 mil. Kč.

▪ 9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 702/2014.

9.A.b.1) Publikace doporučovaných odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma. Žadatelem je pěstitelský svaz se souhlasem MZe. Výše podpory je stanovena do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů.

9.A.b.2) Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Žadatelem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz nebo jím pověřené osoby se souhlasem MZe. Výše podpory: fixní částka stanovená MZe podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) Pořádání seminářů a školení pro pěstitelskou veřejnost. Žadatelem je pořadatel nebo jím pověřené osoby (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2021

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 1 480,0 tis. Kč, na 9.A.b.3) 0,0 Kč.

▪ Program 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“

Člení se na podprogramy:

- 1) Podprogram 129 312 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“ určený na:

- podporu obnovy a budování závlahového detailu,
 - podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.
- 2) Podprogram 129 313 „Podpora optimalizace závlahových sítí ve správě Státního pozemkového úřadu“ určený na:
- podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

Cílem programu je podpora obnovy a budování závlahového detailu (tj. koncových částí závlahových systémů), modernizace závlahových zařízení a zefektivnění provozu stávajících závlahových soustav. Implementací programu by mělo být dosaženo snížení potřeby vody na závlahy, energetické i personální náročnosti provozu závlahových soustav, větší flexibility závlahových systémů při plnění rozdílných požadavků na závlahové systémy a snížení celkové spotřeby vody na závlahovou dávku.

Program funguje od roku 2017 a je prozatím plánován do roku 2022. Více informací na:

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/ostatni-opatreni-ve-vh/>

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2021**

Zelinářům bylo vyplaceno 43,8 mil. Kč.

■ **Mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích v roce 2022**

Mimořádná podpora na přizpůsobení byla poskytnuta producentům v různých zemědělských odvětvích s cílem zejména zamezit prohloubení narušení trhů v důsledku zvýšených vstupních nákladů a omezení obchodu. Legislativně tato podpora vychází z Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/467 ze dne 23. března 2022.

Celkový rozpočet na toto opatření (831 mil. Kč) se skládal z finančních prostředků EU a z rozpočtu ČR. Mimořádná podpora byla poskytnuta na chov prasnic, na chov kuřat chovaných na maso, na chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí mléka, pro pěstitele jablek a pro pěstitele konzumních brambor.

Částka určená pro pěstitele konzumních brambor činila 50,00 mil. Kč, sazba byla stanovena na 5 152,82 Kč/ha, podpora byla vyplacena na 9 702 ha polí.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF – Podpory podnikání – jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. PGRLF umožňuje v současné době obnovovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné a bez podpory PGRLF obtížně dostupné. Podporou pojištění se daří postupně zvyšovat stále nedostatečnou úroveň propojištěnosti v pojištění plodin a zvířat a tím do jisté míry eliminovat specifická rizika podnikání v zemědělském sektoru.

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je subvencování části úroků z úvěrů podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Dalšími činnostmi PGRLF je finanční podpora pojištění plodin, hospodářských zvířat a lesních porostů, podpora ve formě úvěrů poskytovaných PGRLF na investiční a provozní financování podniku související se zemědělskou prvovýrobou, se zpracováním zemědělských produktů, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva či na nákup nestátní zemědělské půdy nebo podpory sociálního zemědělství a podpory ve formě zajištění komerčních úvěrů.

Aktuální informace o pravidlech pro poskytování podpory PGRLF lze nalézt na internetových stránkách www.pgrlf.cz.

Provoz 2022

Předmětem, účelem a cílem podpory je dočasně snížit provozní náklady a eliminovat negativní dopady na hospodářství zemědělských podniků vyvolané agresí Ruska vůči Ukrajině. Tato situace aktuálně ohrožuje životaschopnost podniků v oblasti zemědělské prvovýroby v důsledku působení dočasně vysokých cen energií, hnojiv, krmiv a dalších vstupních nákladů. Právním základem je Dočasný krizový rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresii Ruska vůči Ukrajině. Příjem žádostí byl pro rok 2022 ukončen.

Provoz – Potravináři

Předmětem, účelem a cílem podpory je dočasně snížit provozní náklady a eliminovat negativní dopady na hospodářství zemědělských podniků vyvolané agresí Ruska vůči Ukrajině. Tato situace aktuálně ohrožuje životaschopnost podniků v oblasti zemědělské prvovýroby v důsledku působení dočasně vysokých cen energií, hnojiv, krmiv a dalších vstupních nákladů. Příjem žádostí byl pro rok 2022 ukončen.

Zemědělec: cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských prvovýrobců, kdy příjemce podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení, technologických celků, výstavby, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku či investic na nákup plemenných zvířat, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalšímu rozvinutí produkce podniku zemědělského prvovýrobce.

Zpracovatel: program je určen podnikatelům, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů a dosahují požadované hranice příjmů ze zpracování zemědělské produkce. Podpora je poskytována ve formě subvence části úroků z úvěrů poskytnutých na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů k potravinářským či krmivářským účelům. Program je poskytován v režimu de minimis.

Podpora nákupu půdy: Cílem předkládaného programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu, jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. Podpora ve formě dotace části úroků z úvěrů na nákup půdy dle podmínek poskytování podpory malého rozsahu (de minimis).

Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám a částečná kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat. Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin.

Nepříznivými klimatickými jevy se rozumí nepříznivé povětrnostní podmínky jako mráz, bouře a krupobití, námraza, silný nebo dlouhotrvající déšť, sucho a další nepříznivé klimatické podmínky.

Přírodní pohromou se rozumí zemětřesení, laviny, sesuvy půdy a záplavy, tornáda a požáry v přírodě přirozeného původu.

Škůdci rostlin se rozumí všechny druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů, škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům.

Výše podpory: – v rozmezí od 35 % do 65 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro příslušný rok.

Pro rok 2022 je stanovena výše podpory v rámci jednotlivých programů mezi 46 % až 58 % uhrazeného pojistného. V rámci programu pojištění speciálních plodin dosáhla v roce 2022 výše podpory 58 % uhrazeného pojistného (v loňském roce bylo dosaženo 62 %).

Pro účely poskytování podpory se speciálními plodinami se rozumí:

- trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandle, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny, jeřáb černý, jeřáb obecný, kaštanovník jedlý),
- jahody,
- brambory, cukrová řepa,
- zelenina,
- okrasné rostliny vč. školek a LAKR,
- přadné rostliny (len a konopí),
- produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

V souladu se Zásadami pro poskytování finanční podpory pojištění Podpurným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. poskytne PGRLF, a.s. finanční podporu žadateli, který má sjednanou pojistnou smlouvu s pojišťovnou, se kterou má PGRLF, a.s. uzavřenou smlouvu o spolupráci.

C) Národní program podpory potravin

Národní značka kvality KLASA je udělována od roku 2003 ministrem zemědělství pouze kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům, které splní přísné kvalitativní (prokázání nadstandardní kvalitativní charakteristiky) a legislativní požadavky. Spravuje ji Odbor administrace podpory kvalitních potravin Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Spotřebitelům a odběratelům slouží k lepší orientaci na trhu při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami.

Projekt značky „KLASA“ je součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou značky „KLASA“ je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Tím si tato značka získala důvěru obyvatel České republiky, kteří výrobky označené logem KLASA při nákupech preferují. K důležitým cílům projektu patří bezesporu také posílení konkurenceschopnosti výrobců kvalitních potravin. Značka „KLASA“ je výrobkům propůjčována na 3 roky a uděluje se výrobcí, který splní podmínky pro udělení značky „KLASA“ a současně prokáže výjimečné kvalitativní charakteristiky, které zvyšují přidanou hodnotu výrobku a jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům na trhu.

Značka Regionální potravina

Značka Regionální potravina je určena pro potravinářské nebo zemědělské výrobky od malých a středních potravinářských výrobců (tj. firem s maximálně 250 zaměstnanci). Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích. Jejím držitelem se mohou stát jen ty výrobky, které zvítězí v dané kategorii. Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let.

Značka Regionální potravina je součástí informační a komunikační kampaně Ministerstva zemědělství. Jejím hlavním cílem je představit spotřebitelům to nejlepší z potravinářské produkce v jednotlivých krajích ČR. Projekt vychází vstříc silícímu zájmu veřejnosti o kvalitní potraviny od tradičních regionálních výrobců.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz, www.szif.cz.

5. Společná zemědělská politika – přímé platby

V rámci I. pilíře (přímé platby) Společné zemědělské politiky (SZP) EU je v ČR podporována rostlinná i živočišná výroba několika dotačními tituly.

V letech 2021–2022 nastává tzv. přechodné období mezi dvěma programovými obdobími SZP, přičemž zůstávají podmínky poskytování jednotlivých plateb stejné, jako tomu bylo mezi roky 2015–2020.

Strategický plán společné zemědělské politiky na období 2023–2027 je klíčovým nástrojem podpory zemědělského sektoru a venkova pro období 2023–2027. Stanovuje zemědělské, potravinářské a lesnické cíle, na které půjdou zemědělské dotace z evropských a národních zdrojů. Vychází přitom z potřeb rozvoje venkova a zvyšování kvality životního prostředí. Koncepce Strategického plánu byla schválena usnesením vlády č. 860 ze dne 12. 10. 2022, které je spolu se Strategickým plánem zveřejněno na webových stránkách MZe (<https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace/vladaschvalila-strategicky-plan-szp-na.html>). Dne 24. 11. 2022 schválila Evropská komise český Strategický plán společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

Podpory poskytované v rámci přímých plateb kladou důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí greeningu (ozelenění), generační obměnu v zemědělství prostřednictvím platby pro mladé zemědělce, a také na podporu tzv. citlivých komodit prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – Voluntary Coupled Support). Také po přechodné období (2021–2022) je největší objem finančních prostředků z přímých plateb vyplácen na jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) – necelých 55 % z celkové obálky na přímé platby, na greening je určeno 30 % obálky, na dobrovolnou podporu vázanou na produkci 15 % obálky a na platbu pro mladé zemědělce může být vyhrazeno až 2 % z obálky na PP. Z národního rozpočtu je ještě umožněno i během přechodného období vyplácet platby přechodné vnitrostátní podpory (PVP), které navazují na dříve poskytované národní doplňkové platby (Top-Up).

Konkrétní podmínky poskytování přímých plateb upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, v návaznosti na přímo použitelné předpisy EU.

Základním předpokladem pro poskytnutí přímých plateb je být evidován jako zemědělský podnikatel a plnit podmínky jednotlivých podpor, spolu s dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH), které jsou společně známy jako podmíněnost (tzv. Cross-Compliance).

Žádost o poskytnutí podpor z přímých plateb i PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti, a to zpravidla do 15. května příslušného kalendářního roku prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF).

SZIF přijal v roce 2022 celkem 30 921 žádostí o SAPS, počet je srovnatelný s loňským rokem. Téměř všechny žádosti byly podány elektronicky přes Portál farmáře. Objem finančních prostředků, o které zemědělci žádali, činí více než 31 mld. Kč. Obdobně jako v loňském roce využije Česká republika možnost poskytnout zálohy na SAPS ve výši 70 %. První zálohy měly být vypláceny již na začátku listopadu 2022.

a) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

SAPS je poskytován na hektar způsobilé zemědělské půdy, přičemž jeho poskytnutí je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním požadavků kontrol podmíněnosti: DZES a PPH. Rovněž je pro poskytnutí SAPS i dalších plateb na plochu nutné prokázat právní důvod k užívání této plochy. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout SAPS činí 1 ha zemědělské půdy.

SZP EU pro období 2023–2027 počítá s pokračováním stávající Jednotné platby na plochu ve formě tzv. **Základní podpory příjmu pro udržitelnost (BISS)**. I nadále je cílem základní stabilizace příjmů

všech aktivních zemědělců. Bude poskytována formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy. Snížení jednotkových sazeb v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 je způsobeno zejména směnným kurzem.

Přehled výše vnitrostátních stropů na SAPS, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v tabulce.

Výše vnitrostátních stropů na přímé platby, obálky a sazby SAPS

Rok	Obálka na SAPS (mil. EUR)	Sazba SAPS (EUR/ha)	Sazba SAPS (Kč/ha)
2015	462,980	130,35	3 543,91
2016	462,535	130,07	3 514,54
2017	461,017	130,01	3 377,73
2018	472,217	131,67	3 388,15
2019	472,211	131,47	3 394,11
2020	479,299	133,81	3 644,19
2021	464,763	130,68	3 331,68
2022	464,763	130,91	3 213,91

Pramen: MZe, směnný kurz v roce 2022 – 24,549 Kč/EUR

Poznámka: Ke snížení vnitrostátního stropu na SAPS od roku 2015 došlo v důsledku převodu části finančních prostředků v rámci přímých plateb na greeningovou platbu, VCS a platbu pro mladé zemědělce. Od roku 2015 je SAPS vyplácena spolu s greeningovou platbou.

b) Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening)

Cílem greeningu je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Pokud žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Základní pravidla greeningu vyplývají z příslušného evropského nařízení pro přímé platby, které vymezuje jeho tři složky, tj. diverzifikaci plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (Ecological Focus Area – EFA). Podmínky této platby upravuje také nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Přehled výše vnitrostátních stropů a sazba na greening, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Výše vnitrostátních stropů a sazby greening

Rok	Obálka greening (mil. EUR)	Směnný kurz (Kč/EUR)	Sazba (EUR/ha)	Sazba (Kč/ha)
2015	253,456	27,18	71,49	1 943,62
2016	253,212	27,02	71,35	1 928,43
2017	252,960	25,981	71,34	1 853,35
2018	258,512	25,731	72,96	1 877,38
2019	258,509	25,816	72,99	1 884,30
2020	261,843	27,233	73,94	2 013,64
2021	254,432	25,495	71,91	1 833,32
2022	254,432	24,55	72,01	1 767,75

Pramen: MZe

c) Dobrovolná podpora vázaná na produkci (Voluntary Coupled Support – VCS)

Prostřednictvím VCS jsou podporovány tzv. citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby, mezi které patří: ovoce, zelenina, brambory, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, chmel, chov skotu, ovcí a koz. Celkově je na tyto sektory určeno 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka přes 3 mld. Kč).

Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností (VVP) a vysokou pracností (VP)

Podmínky poskytování podpory na produkci zeleninových druhů s VVP a VP upravuje §22 a 23 NV č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V rámci podpory je pro každou skupinu zeleninových druhů stanovena výměra nejméně 1 ha plochy zemědělské půdy evidované v evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) jako druh zemědělské kultury „standardní orná půda“ nebo „jiná trvalá kultura“ v případě chřestů, nejméně ode dne doručení žádosti SZIF do 31. srpna příslušného kalendářního roku. Další podmínkou poskytnutí podpory je stanovený minimální výsev či výsadba na hektar daného zeleninového druhu.

Průměrně bylo pro období 2015–2020 vyčleněno na odvětví zeleniny v rámci přímých plateb cca 100 mil. Kč ročně.

Ukazatel	Rok	Počet žadatelů	Počet ha	Sazba platby na produkci
Zelenina s VVP	2015	274	6 588	13 184 Kč/ha
	2016	293	7 170	12 040 Kč/ha
	2017	299	7 242	11 462 Kč/ha
	2018	315	7 006	11 732 Kč/ha
	2019	313	7 593	10 863 Kč/ha
	2020	318	7 791	11 312 Kč/ha
	2021	343	8 113	9 881 Kč/ha
	2022	347	7 890	9 784 Kč/ha
Zelenina s VP	2015	125	3 778	3 662 Kč/ha
	2016	115	2 749	5 003 Kč/ha
	2017	132	3 238	4 084 Kč/ha
	2018	136	3 646	3 592 Kč/ha
	2019	124	3 363	3 907 Kč/ha
	2020	117	3 546	3 959 Kč/ha
	2021	130	3 953	3 230 Kč/ha
	2022	126	3 434	3 580 Kč/ha

d) Platba pro mladé zemědělce (MZ)

Cílem této platby je podpořit mladé a začínající zemědělce do věku 40 let. Platba se poskytuje na maximální výměru 90 ha po dobu nejvýše 5 let. Platba pro mladé zemědělce se poskytne fyzickým osobám nebo obchodním korporacím, které mají nárok na platbu v rámci SAPS. Od roku 2018 bylo evropskými předpisy umožněno vyplatit mladým zemědělcům až dvojnásobnou částku oproti předchozím rokům, a proto od roku 2018 činí platba pro mladé zemědělce 50% příplatek k platbě SAPS.

Sazba platby pro rok 2022 byla stanovena na 1 606,95 Kč/ha (v roce 2021 na 1 665,84 Kč/ha, v roce 2020 na 1 822,09 Kč/ha).

e) Přejídné vnitrostátní podpory (PVP)

Reforma SZP umožňovala novým členským státům (včetně ČR) poskytovat PVP i v letech 2015–2020. V principu se jedná o obdobné podpory, jako byly národní doplňkové platby k přímým podporám (tzv. Top-Up), tj. v rámci těchto podpor se nadále podporují stejné sektory zemědělské výroby (chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavci, krávy bez tržní produkce mléka, ovce a kozy), jako v předchozích letech. Rovněž je vyplácena platba na zemědělskou půdu, jako určitý „příplatek“ k SAPS. PVP je i nadále poskytováno výhradně z rozpočtu ČR, na místo plánovaného ukončení poskytování, pokračuje výplata PVP i během přechodného období (2021–2022), a to za podmínek jako v roce 2020, tj. finanční prostředky ve výši 50 % z rozpočtu schváleného Komisí v roce 2013.

Podrobné podmínky pro poskytování PVP jsou uvedeny v NV č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů. Žádost o poskytnutí PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti na SZIF, a to do 15. května příslušného kalendářního roku. V rámci PVP byly v roce 2022 podporovány stejné sektory, jako v předchozích letech.

Výše sazeb na jednotlivé sektory v rámci PVP

Sektor/jednotka	Sazby (Kč/jednotka)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zemědělská půda (ha)	141,58	129,86	118,04	120,51	116,22
Chmel (ha)	3 952,77	3 532,43	3 187,00	3 255,10	3 159,77
Brambory pro výrobu škrobu (t)	1 279,28	1 187,93	1 020,40	1 091,78	1 056,21
Přežvýkavci (VDJ)	76,45	70,19	64,24	65,83	63,80
KBTPM (VDJ)	87,72	80,38	72,40	74,01	71,55
Ovce/kozy (VDJ)	42,99	43,13	41,03	45,77	44,68

Pramen: MZe, odbor přímých plateb

Další informace jsou k dispozici na webových stránkách www.eagri.cz a www.szif.cz.

f) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) – Program rozvoje venkova na období 2014–2020

Z programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 (dále jen PRV) mohou pěstitelé ovoce a zeleniny čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory je možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV, která vydává MZe na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/prv a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Projektové operace PRV na období 2014–2020

Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

Dotace z této operace mohli čerpat všichni zemědělské podnikatelé na projekty od 100 tis. Kč do 75 mil. Kč výdajů v rámci 1., 3., 5. a 7. kola příjmu žádostí. Základní míra dotace v těchto kolech byla 40 %, tuto hranici bylo možné navýšit o 10 % u mladých začínajících zemědělců a žadatelů hospodařících v oblastech s přírodními či jinými zvláštními omezeními („ANC oblasti“) o dalších 10 %. Maximální míra dotace byla tedy 60 %. V 10. kole příjmu žádostí, které bylo vyhlášené mimořádně v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k úpravě některých podmínek. Částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace na jeden projekt, byla zvýšena z původních 100 tis. Kč na 250 tis. Kč. Základní míra dotace byla 50 %, bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Poslední 12. kolo příjmu žádostí o dotaci proběhlo v termínu 15. 6. 2021–13. 7. 2021. Částka celkových způsobilých výdajů na jeden projekt činila 250 tis. Kč až 30 mil. Kč. Základní míra dotace byla 50 % a bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Pěstitelé zeleniny mohli v tomto kole žádat o dotaci v těchto záměrech:

- b) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 2 000 000 Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP,
- l) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 30 000 000 Kč.

Podpora – zelinářský sektor bez brambor (stav k 30. 9. 2022)

Žádosti o dotaci	7. kolo (2018)	10. kolo (2020)	12. kolo (2021)
Zaregistrované	124	238	220
Schválené	71	135	188
Částka dotace	224 057 245 Kč	231 678 688 Kč	534 813 084 Kč
Proplaceno	69	52	6
Částka dotace	184 963 866 Kč	56 534 196 Kč	3 512 188 Kč

Pramen: MZe, odbor Řídící orgán PRV

Operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů

Dotace z této operace mohly čerpat zemědělské a zpracovatelské podniky na investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh. Základní míra dotace byla 40 %. V 10. a 12. kole příjmu žádostí byly mezi způsobilé žadatele přidány i velké podniky, míra dotace pro všechny podniky se zvýšila na 50 %. Zároveň došlo k redukci preferenčních kritérií.

V 10. kole příjmu žádostí, které bylo vyhlášené mimořádně v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k úpravě některých podmínek. Maximální částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace na jeden projekt, byla zvýšena u velkých podniků z původních 30 mil. Kč na 75 mil. Kč. Ve 12. kole byla tato částka zvýšena u všech podniků.

Podpora ovoce/zeleniny (stav k 30. 9. 2022)

Žádosti o dotaci	7. kolo	8. kolo	10. kolo	12. kolo
Zaregistrované	82	105	147	136
Schválené	33	32	45	49
Částka dotace	92 766 803	110 481 535	300 600 884	252 446 132
Proplaceno	29	17	2	-
Částka dotace	87 144 250	73 789 461	5 951 222	-

Pramen: MZe, odbor Řídicí orgán PRV

Poznámka: nelze rozdělit do jednotlivých kategorií

Operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Podpora je určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let (včetně), které nepodnikají déle než 2 roky. Dotace se poskytuje na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. €, což činí cca 1,2 mil. Kč.

Operace 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO) – dle NV č. 75/2015 Sb.

- **integrováná produkce zeleniny** – sazba 426 €/ha standardní orné půdy zařazené do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c), bodu 1, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha,
- **integrováná produkce zeleniny** – podporovaný **druh chřest** – sazba 426 €/ha jiné trvalé kultury zařazené do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c) bodu 1, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha.

Rok	Výměra standardní orné půdy	Výše proplacených finančních prostředků
2016	proplaceno 50 žádostí na 2 807 ha	29,7 mil. Kč
2017	proplaceno 87 žádostí na 6 765 ha	77,8 mil. Kč
2018	proplaceno 88 žádostí na 6 715 ha	77,3 mil. Kč
2019	proplaceno 94 žádostí na 6 922 ha	75,3 mil. Kč
2020	proplaceno 87 žádostí na 7 256 ha	79,3 mil. Kč
2021	proplaceno 69 žádostí na 6 448 ha	69,3 mil. Kč
2022	podáno 26 žádostí na 2 007 ha	21,3 mil. Kč

Operace 11 – Ekologické zemědělství – dle NV č. 76/2015 Sb.

- **v rámci přechodu na ekologickou produkci** –sazba 536 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na které žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4,
- **v rámci ekologické produkce** – sazba 466 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na které žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4.

Rok	Výměra standardní orné půdy v ha	Výše proplacených finančních prostředků
2016	proplaceno 94 žádostí na 1 972 ha	26,2 mil. Kč
2017	proplaceno 122 žádostí na 2 463 ha	32,5 mil. Kč
2018	proplaceno 166 žádostí na 3 839 ha	48,6 mil. Kč
2019	proplaceno 178 žádostí na 4 019 ha	50,2 mil. Kč
2020	proplaceno 181 žádostí na 3 829 ha	47,5 mil. Kč
2021	proplaceno 159 žádostí na 3 667 ha	44,7 mil. Kč
2022	podáno 92 žádostí na 1 370 ha	15,9 mil. Kč

NAEKO – navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření – dle NV č. 330/2019 Sb.

Rok	Podpořená výměra	Výše požadovaných finančních prostředků
a) integrovaná produkce zeleniny		(včetně chřestu) sazba 425 €/ha
2020	proplaceno 15 žádostí na 770 ha	8,3 mil. Kč
2021	proplaceno 43 žádostí na 3 867 ha	43,1 mil. Kč
2022	podáno 60 žádostí na 4 419 ha	46,7 mil. Kč

NAEKO – navazující opatření ekologického zemědělství – dle NV č. 331/2019 Sb.

Rok	Podpořená výměra	Výše požadovaných finančních prostředků
b) ekologické zemědělství		sazba 466 €/ha + 537 €/ha (PO)
2020	proplaceno 36 žádostí na 564 ha	6,7 mil. Kč
2021	proplaceno 83 žádostí na 1 778 ha	21,4 mil. Kč
2022	podáno 154 žádostí na 3 627 ha	44 mil. Kč

PO – přechodné období

6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny

6.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

- odkazy na nařízení (ES) č. 1234/2007 se považují za odkazy na toto nařízení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.

Podpora pro zřizování seskupení producentů ovoce a zeleniny je tímto nařízením ukončena a měla by být dále poskytována všem odvětvím ve všech členských státech v rámci politiky rozvoje venkova. ČR toto opatření do Programu rozvoje venkova nezařadila.

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce organizace producentů (OP) s tím, že je-li součástí operačního programu opatření pro předcházení krizím, lze celková procenta navýšit na **4,6 %**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné

výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení bylo v roce 2017 částečně zrušeno (čl. 19–35 a 50–148) a nahrazeno dvěma nařízeními a jejich novelami:

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o sankce uplatňované v uvedených odvětvích, a kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011.
 - **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1145**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
 - **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/743**, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o výpočet hodnoty produkce uváděné na trh organizacemi producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
 - **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/652**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o činnosti a operační programy organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
 - **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2245**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o výpočet hodnoty produkce uváděné na trh organizacemi producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/892**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.
 - **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/1146**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a nařízení (ES) č. 606/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, pokud jde o druhy výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí.

Čl. 3–19 týkající se obchodních norem a kontrol shody zůstaly v platnosti nařízení Komise (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na přímo použitelné předpisy NEPR (EU) č. 1308/2013 a NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891 a NK (EU) 2017/892.

Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor	Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 ▪ Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) 2017/891 a 2017/892 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ▪ Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. ▪ (ve znění 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb., 322/2020 Sb., 177/2021 Sb.) 	Licence pro ovoce a zeleninu
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) č. 2016/1237 ▪ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2016/1239 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013

6.2. Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)

Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní rámec a vznikl Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Finanční rámec u jednotlivých projektů (tj. Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol) zůstává oddělený, každá část má svoji obálku.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených EU pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit zdravé stravovací návyky ve výživě dětí a bojovat proti dětské obezitě. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. V projektu Ovoce a zelenina do škol je

- od školního roku 2014/2015 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol rozšířena o děti z přípravných tříd,
- od školního roku 2016/2017 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd rozšířena o děti z přípravných stupňů speciálních základních škol,
- od školního roku 2017/2018 cílová skupina žáků rozšířena o žáky 2. stupně základních škol.

Přehled o vývoji a financování projektu „Ovoce a zelenina do škol“

Školní rok	Vyplacená podpora na Školní projekt celkem v Kč	Úspěšnost čerpání prostředků na projekt	Počet zapojených škol	Počet zapojených dětí	Roční limit na 1 žáka v Kč na produkty + na DVO	Podíl z cílové skupiny dětí
2009/2010 ¹⁾	72 689 962	95,7 %	2 883	323 431	224,75	71 %
2010/2011	88 886 000	99,1 %	3 141	370 016	240,00	80 %
2011/2012	90 732 292	98,5 %	3 243	387 176	234,00	81 %
2012/2013	139 028 645	99,1 %	3 364	416 670	333,00	85 %
2013/2014	143 368 600	99,2 %	3 530	456 233	315,00	90 %
2014/2015 ²⁾	186 051 095 ³⁾	97,7 %	3 741	509 030	333,00+40,00	95 %
2015/2016	190 644 859 ^{b)}	98,1 %	3 810	539 747	318,30+40,00	97 %
2016/2017	198 226 843 ^{c)}	98,7 %	3 863	564 689	317,00+37,50	98 %
2017/2018 ³⁾	311 345 027 ^{d)}	98,1 %	3 935	906 110	319,90+45,00	97,5 %
2018/2019	319 650 518 ^{e)}	98,4 %	3 964	920 992	306,90+45,00	97,5 %
2019/2020	287 923 638 ^{f)}	88,0 %	3 981	928 185	304,80+45,00	96,9 %
2020/2021	308 321 660 ^{g)}	92,3 %	3 991	930 839	311+45,00	96,3 %
2021/2022	273 004 501 ^{h)}	--	3 992	928 159	282+45,00	95,7 %

Poznámka: ¹⁾ 73% podíl EU, 27% podíl ČR;

²⁾ 88% podíl EU, 12% podíl ČR;

³⁾ od školního roku 2017/2018 je zrušeno povinné spolufinancování ze strany členského státu,

DVO = doprovodná vzdělávací opatření z toho:

^{a)} 169 147 055 Kč na produkty a 16 690 657 Kč na DVO;

^{b)} 171 508 411 Kč na produkty a 18 702 469 Kč na DVO;

^{c)} 178 274 060 Kč na produkty a 19 308 309 Kč na DVO;

^{d)} 288 884 989 Kč na produkty a 35 818 847 Kč na DVO;

^{e)} 281 336 423 Kč na produkty a 37 937 694 Kč na DVO,

^{f)} 253 626 653 Kč na produkty a 33 531 190 Kč na DVO,

^{g)} 272 583 476 Kč na produkty a 35 400 265 Kč na DVO,

^{h)} vyplaceno k 20. 10. 2022 na produkty 250 997 107 Kč a 21 458 294 Kč na DVO.

Zapojení škol a dětí

- ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 260 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14,4 %),
- ve školním roce 2011/2012 se zvýšil počet škol v projektu o 100 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,5 %),
- ve školním roce 2012/2013 se zvýšil počet škol v projektu o 121 (tj. o 3,7 %) a počet dětí o 29 494 (tj. o 7,6 %),
- ve školním roce 2013/2014 se zvýšil počet škol v projektu o 166 (tj. o 4,9 %) a počet dětí o 39 563 (tj. o 9,5 %),
- ve školním roce 2014/2015 se zvýšil počet škol v projektu o 211 (tj. o 5,9 %) a počet dětí o 52 797 (tj. o 11,5 %),
- ve školním roce 2015/2016 se zvýšil počet škol v projektu o 69 (tj. o 1,8 %) a počet dětí o 30 717 (tj. o 6 %),
- ve školním roce 2016/2017 se zvýšil počet škol v projektu o 53 (tj. o 1,3 %) a počet dětí o 24 942 (tj. o 4,6 %),
- ve školním roce 2017/2018 se zvýšil počet škol v projektu o 72 (tj. o 1,8 %) a počet dětí o 341 421 (tj. o 60,4 %) díky rozšíření cílové skupiny o druhý stupeň základních škol,

- ve školním roce 2018/2019 se zvýšil počet škol v projektu o 29 (tj. o 0,7 %) a počet dětí o 14 882 (tj. o 1,6 %),
- ve školním roce 2019/2020 se zvýšil počet škol v projektu o 17 (tj. o 0,4 %) a počet dětí o 7 193 (tj. o 0,78 %),
- ve školním roce 2020/2021 se zvýšil počet škol v projektu o 10 (tj. o 0,25 %) a počet dětí o 2 654 (tj. o 0,29 %),
- ve školním roce 2021/2022 se zvýšil počet škol v projektu o 1 (tj. o 0,03 %), počet dětí se snížil o 2 680 (tj. o 0,29 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Preferovány by měly být zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy a pyré. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení.

- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1983**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o přerozdělení podpory Unie,
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1239**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o sledování a hodnocení provádění školního projektu a souvisejících kontrol na místě.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/246**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o žádosti o podporu, výplatu podpory a kontroly na místě.

Nařízení Komise (EU) 2017/40, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a mění NK (EU) č. 907/2014.

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1238**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, pokud jde o hodnocení provádění školního projektu.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/245**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, pokud jde o doprovodná vzdělávací opatření a výběr a schvalování žadatelů o podporu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (ERHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení NR (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, které nahradilo v roce 2017 nařízení vlády č. 478/2009 Sb.

6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny v EU a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje obchodní normy, údaje pro označování, pravidla pro třídění produktů a kontroly dodržování obchodních norem.

Obchodní normy

Obchodní normy slouží pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. Existují zvláštní obchodní normy a všeobecná obchodní norma.

Zvláštní obchodní normy:

Jsou platné pro jablka, citrusové plody, kiwi, salát, endivii kadeřavou letní a endivii zimní, broskve a nektarinky, hrušky, jahody, papriku zeleninovou, stolní hrozny révy vinné a rajčata. Zvláštní obchodní normy odpovídají normám přijatým Evropskou hospodářskou komisí OSN (EHK/OSN), aby se zabránilo zbytečným překážkám v obchodu. Pokud není na úrovni Unie přijata zvláštní obchodní norma, měly by se produkty považovat za produkty splňující všeobecnou obchodní normu, pokud je držitel schopen prokázat, že produkty splňují platné normy přijaté EHK/OSN.

Všeobecná obchodní norma

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje zvláštní obchodní norma EU. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % početních nebo hmotnostních produktů nesplňujících min. požadavky na jakost). V rámci této odchylky smí celkem nejvýše 2 % sestávat z produktů postižených hnilobou.

Směsi ovoce a zeleniny

U maloobchodního balení obsahující směs různých druhů čerstvého ovoce a zeleniny, které nepřesahují čistou hmotnost 5 kg, pokud produkty pocházejí z více členských států nebo ze třetí země, mohou být názvy zemí původu nahrazeny podle potřeby jedním z následujících označení – dle čl. 7 nařízení 543/2011.

7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 252/1997 sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pak v NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891, NK (EU) 2017/892, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>.

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP) včetně nadnárodních OP a SOP, které byly uznány na základě žádosti o uznání. OP/SOP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891, NK (EU) 2017/892 NEPR (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagaci, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % nákladů na provádění opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

V roce 2006 byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to:

CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITÓZEL, Bohušovice n/Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice, a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání:

EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice, Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.

V roce 2007 se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).

V roce 2008 podmínky pro řádné uznání za OP nově splnila tři předběžně uznaná SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.

Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha, Odbytové družstvo Berry, Břežany, M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tucharaz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.

V roce 2009 bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9. Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr, Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.

V roce 2010 bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP se zvýšil na 10.

V roce 2011 se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.

V roce 2012 byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2013 činil počet uznaných OP 15 a počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2014 bylo v ČR uznáno 18 OP, počet předběžně uznaných SP se tím snížil na dva subjekty (ZP Otice, OD Suchá Loz); dále byla uznána jedna nadnárodní organizace producentů Družstvo BRAMKO CZ.

V roce 2015 bylo v ČR uznáno 19 OP (nově odbytové družstvo Mochov), z toho jedna uznaná nadnárodní OP; počet předběžně uznaných SP zůstal nezměněn, tj. 2.

V roce 2016 bylo uznáno 19 OP (odbytové družstvo Mochov skončilo), z toho je jedna uznaná nadnárodní OP, počet předběžně uznaných SP činil 2.

V roce 2017 je uznáno 23 OP (nově ZP Otice, odbyt s.r.o., OD Suchá Loz, Piletice, odbytové družstvo, Čerstvě utrženo, družstvo), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2018 je uznáno 22 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo ZELTR), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2019 je uznáno 22 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo JIHOFRUKT, nově bylo uznáno Dobré družstvo Zlín), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2020 je v ČR uznáno 21 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo Vital), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2021 je v ČR uznáno 21 OP, z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

K 31. 8. 2022 je v ČR uznáno 19 OP, z toho jedna uznaná nadnárodní OP (činnost ukončilo Družstvo producentů rajčat a Odbytové družstvo Suchá Loz).

Finanční podpora pro OP a SP ovoce a zeleniny (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku) v Kč

Ukazatel	2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021	2022 (k 31.8.)
Finanční podpora pro OP	83 283 355	51 243 199	97 173 447	115 270 561	109 093 292	15 252 402
Finanční podpora předběžně uznaným SP ¹⁾	2 358 659	---	---	---	---	---

Poznámka: součet podpor pro OP a SP pěstujících ovoce a zeleninu

¹⁾ Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žádat je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

²⁾ V roce 2020 byla vyplacena vyšší částka podpory než v předešlých letech, neboť byly vyplaceny pozastavené platby z roku 2018.

V roce 2021 organizace producentů (OP) ovoce a zeleniny v ČR (jejichž celkový počet producentů činil 195) disponovaly pěstební plochou dosahující celkem 11 745,1 ha (z toho výměra ovocných sadů činila 4 808,13 ha, výměra pro pěstování zeleniny 6 936,97 ha), ze kterých bylo vyprodukováno celkem 225 130,51 t ovoce a zeleniny v hodnotě 4 187 174 965 Kč. Organizovanost producentů ovoce tak dosahuje 39,3 % a producentů zeleniny 43,3 %.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu a pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

NK v přenesené pravomoci (EU) 2016/1237 s platností od 1. října 2017 ruší povinnost dovozních licencí jak pro dovoz čerstvého ovoce a zeleniny, tak i výrobků z ovoce a zeleniny. Zrušení licenčních povinností se týká běžného dovozu za plné dovozní clo.

Licenční povinnost však nadále zůstává pro dovoz čerstvého, zmrazeného nebo sušeného česneku a prozatímne konzervovaných hub v rámci dovozních celních kvót řízených licencemi. Vývoz z EU do třetích zemí předložení vývozní licence nepodléhá.

Přehled o vydaných dovozních licencích na čerstvý česnek:

- v roce 2020 byly vydány 3 licence pro dovoz čerstvého česneku,
- v roce 2021 bylo vydáno 8 licencí pro dovoz čerstvého česneku,
- k 30. 6. 2022 byly vydány 3 licence pro dovoz čerstvého česneku.

Přehled o vydaných dovozních licencích na konzervované houby:

Od roku 2018 nebyly na dovoz ostatních typů zeleniny včetně hub vydány žádné licence.

8. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
 - 397/2021 Sb., o požadavcích na konzervované ovoce a zeleninu, skořápkové plody, houby, brambory a banány,
 - 58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin (ruší vyhl. č. 225/2008 Sb. včetně č. 352/2009 Sb.),
 - 417/2016 Sb., o některých způsobech označování potravin (ruší vyhl. č. 113/2005 Sb. včetně jejich pozdějších předpisů),
 - 231/2016 Sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhlášky č. 78/2018 Sb., 56/2022 Sb.,
 - 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení, ve znění vyhl. č. 141/2017 Sb.,
 - 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
 - 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. č. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
 - 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů,
 - 133/2004 Sb., o podmínkách ozářování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozářování na obalu,
 - 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb., 39/2018 Sb., 80/2021 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
 - 156/2022 Sb., o stanovení některých podmínek provádění mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích v roce 2022,
 - 217/2020 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v oblasti zemědělství v souvislosti s mimořádnou epidemií v roce 2020,
 - 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění vyhl. č. 54/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb.,
 - 44/2018 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními, ve znění NV č. 57/2019 Sb., 64/2020 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb.,

74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění vyhl. č. 128/2018 Sb., 190/2019 Sb., 228/2021 Sb., 210/2022 Sb.,

49/2017 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor,

48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, ve znění NV č. 126/2018 Sb., 292/2019 Sb., 31/2020 Sb., 567/2020 Sb., 177/2021 Sb.,

76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 236/2016 Sb., 18/2017 Sb., 49/2017 Sb., 29/2018 Sb., 57/2019 Sb., 332/2019 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb.,

75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 63/2016 Sb., 236/2016 Sb., 47/2017 Sb., 49/2017 Sb., 315/2017 Sb., 28/2018 Sb., 59/2019 Sb., 351/2019 Sb., 217/2020 Sb., 270/2020 Sb., 54/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb.,

72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 49/2017 Sb., 43/2018 Sb.,

50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 185/2015 Sb., 423/2016 Sb., 48/2017 Sb., 49/2017 Sb., 427/2017 Sb., 293/2018 Sb., 350/2019 Sb., 217/2020 Sb., 566/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb., 102/2022 Sb.,

307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (druhy zemědělské kultury), ve znění NV č. 61/2016 Sb., 407/2016 Sb., 312/2017 Sb.,

83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb., zákona č. 179/2014 Sb.,

318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění NV č. 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb., 322/2020 Sb., 177/2021 Sb.,

112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb., 50/2015 Sb., 61/2016 Sb., 426/2017 Sb., 217/2020 Sb., 177/2021 Sb.,

47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb., 50/2015 Sb., 49/2017 Sb.,

257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,

69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.,

242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních

opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb., 512/2006 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výroby, 505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění pozdějších předpisů),

▪ prováděcí předpisy:

295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,

17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

5/2020 Sb., o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin (ruší vyhl. č. 215/2008 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek),

132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 359/2019 Sb., 222/2022 Sb.,

327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 428/2017 Sb.,

207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb., 334/2004 Sb.,

206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky, ve znění vyhl. č. 17/2018 Sb.,

205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

▪ prováděcí předpisy:

366/2020 Sb., kterou se mění vyhl. č. 332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění pozdějších předpisů, a vyhl. č. 96/2018 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu ovocných rodů a druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění vyhl. č. 138/2020 Sb.,

218/2019 Sb., o výctu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 256/2020 Sb. (ruší vyhl. č. 449/2006 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek), 447/2021 Sb.,

331/2017 Sb., o stanovení dalších odrůd ovocných druhů s úředně uznaným popisem, které se považují za zapsané do Státní odrůdové knihy, ve znění vyhl. č. 3/2018 Sb.,

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb., 368/2015 Sb., 334/2017 Sb., 299/2018 Sb., 313/2020 Sb., 505/2021 Sb.,

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb., 3/2018 Sb., 156/2021 Sb., 505/2021 Sb.,

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb., 3/2018 Sb., 315/2020 Sb., 505/2021 Sb.

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

▪ prováděcí předpisy:

273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, změna vyhl. č. 78/2022 Sb.,

8/2001 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů).

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

▪ prováděcí předpisy:

309/2021 Sb., o odběrech a chemických a biologických rozborech vzorků hnojiv (ruší vyhl. č. 273/1998 Sb., 475/2000 Sb.),

377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 131/2014 Sb., 229/2017 Sb., 392/2021 Sb.,

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 271/2009 Sb., 131/2014 Sb., 237/2017 Sb., 312/2021 Sb., 392/2021 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb., 335/2017 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech (ruší vyhl. č. 641/2004 Sb., 400/2017 Sb.),

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy).

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití, ve znění zákona č. 50/2016 Sb., 104/2017 Sb., 183/2017 Sb., 254/2020 Sb., 261/2021 Sb., 417/2021 Sb.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhl. č. 344/2015 Sb., 432/2016 Sb., 403/2017 Sb., 288/2018 Sb., 318/2019 Sb., 548/2020 Sb., 453/2021 Sb.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění NV č. 288/2010 Sb., 368/2012 Sb., 365/2013 Sb., 155/2016 Sb., 178/2017 Sb., 143/2019 Sb., 208/2021 Sb.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb., 303/2013 Sb., 340/2013 Sb., 344/2013 Sb., 228/2014 Sb., 225/2017 Sb., 237/2020 Sb., 284/2021 Sb., 36/2021 Sb.,

▪ prováděcí předpisy:

441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), změna vyhl. č. 199/2014 Sb., 345/2015 Sb., 53/2016 Sb., 443/2016 Sb., 457/2017 Sb., 188/2019 Sb., 488/2020 Sb., 424/2021 Sb.

9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub v roce 2021

V roce 2021 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování čerstvé zeleniny a hub u 304 osob. V rámci 854 kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 1 647 šarží čerstvé zeleniny a hub, z čehož 347 šarží (21,1 %) nevyhovělo požadavkům na jakost nebo označování.

Nejvyšší počet nevyhovujících vzorků dle země původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (150 vzorků), dále z ČR (69 vzorků) a nejméně u vzorků ze třetích zemí (60 vzorků). Nejvíce nedostatků bylo zjištěno u zeleniny plodové (46,4 %), kořenové (26,2 %), cibulové (8,4 %) a košťálové (6,6 %). Nevyhovující vzorky čerstvých hub představovaly 2,9 % ze všech zjištěných nevyhovujících vzorků. Prakticky všechny nevyhovující vzorky čerstvé zeleniny byly zjištěny v maloobchodě (93,4 %).

Stejně jako v předchozích letech nejčastějším nedostatkem hodnocené čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost (dle NK (EU) č. 543/2011). Byly zjišťovány plody napadené hnilobou nebo plísni okem viditelnou a dále plody s otlaky zasahujícími do dužniny.

V případě nedostatečného označení čerstvé zeleniny bylo nejčastějším pochybením, že na obale nebo v místě nabídky nebyl uveden údaj o zemi původu, dále údaj s názvem odrůdy a třídou jakosti. Častým zjištěním bylo rovněž klamavé označení země původu nebo její uvedení zavádějícím způsobem. U 10 vzorků hub bylo zjištěno nedodržení podmínek skladování.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2021

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	9	0,0	126	23,0	36	0,0	7	0,0	178	16,3
Kořenová	13	0,0	201	44,8	65	1,5	4	0,0	283	32,2
Košťálová	10	0,0	109	19,3	52	3,8	0	0,0	171	13,5
Listová a nat'ová	20	0,0	83	15,7	51	17,6	5	0,0	159	13,8
Lusková	4	0,0	6	16,7	3	0,0	0	0,0	13	7,7
Plodová	24	0,0	591	25,4	158	7,0	19	0,0	792	20,3
Řapíkatá	0	0,0	13	76,9	2	0,0	0	0,0	15	66,7
Houby čerstvé	7	0,0	16	62,5	12	0,0	1	0,0	36	27,8
CELKEM	87	0,0	1 145	28,3	379	6,1	36	0,0	1 647	21,1
Původ zboží										
ČR	83	0,0	299	22,7	30	3,3	4	0,0	416	16,6
EU mimo ČR	3	0,0	650	22,5	295	1,4	27	0,0	975	15,4
Třetí země	0	0,0	112	37,5	51	35,3	1	0,0	164	36,6
Neuvedeno	1	0,0	84	81,0	3	0,0	4	0,0	92	73,9

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena celkem u 516 vzorků čerstvé zeleniny a hub, z nichž bylo 26 vyhodnoceno jako nevyhovující. Přehled je uveden níže v tabulce.

Nevyhovující vzorky analyzované na cizorodé látky v roce 2021

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Chlorpyrifos	Albánie	paprika zeleninová bílá
Flonicamid	Česká republika	květák
Chlorfenapyr	Itálie	rajčata
Clofentezin, methomyl	Maroko	paprika zeleninová bílá
Chlorpyrifos	Polsko	brokolice, okurky
Fluazifop	Polsko	pekingské zelí
Chlorpyrifos-methyl	Turecko	paprika zeleninová bílá
Kadmium	Polsko	celer
Dusičnany	Itálie	špenát
Acetochlor, dinotefuran, flusilazol, chlorfenapyr, chlorpyrifos, propiconazol, triadimefon, triadimenol	Thajsko	koriandr
Hlorfenapyr, chlorothalonil, lufenuron, methomyl	Kambodža	bazalka
Carbendazim a benomyl, methomyl	Kambodža	bazalka
Carbendazim a benomyl, fipronil, chlorothalonil, methomyl	Kambodža	bazalka
Chlorothalonil, isoprothiolan, triadimefon, triadimenol	Kambodža	bazalka
Hexaconazole, chlorpyrifos, profenofos, propiconazol	Kambodža	chilli papričky
Benzalkonium chlorid, fenprothrin, triazophos	Kambodža	chilli papričky
Acephate, famoxadon, chlorfenapyr, prochloraz	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr, prochloraz	Kambodža	chilli papričky
Hexaconazole, chlorfenapyr, isoprothiolan, profenofos, tolfenpyrad, tricyclazole	Kambodža	chilli papričky
Propargite	Kambodža	chilli papričky

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Chlorfenapyr, prochloraz, propiconazol, tebufenpyrad, tolclofos-methyl	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr	Kambodža	koriandr
Fipronil	Kambodža	koriandr
Buprofezin, fenpropathrin, chlorfenapyr, profenofos	Kambodža	petrželová nat'

Pramen: SZPI

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2021

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	0	0,0	1	0,0	54	0,0	114	16,7	96	20,8
Kořenová	0	0,0	10	90,0	98	1,0	176	46,0	96	15,6
Košťálová	0	0,0	2	0,0	70	2,9	98	19,4	86	9,3
Listová a nat'ová	0	0,0	20	0,0	94	11,7	48	18,8	33	6,1
Lusková	0	0,0	1	100,0	7	0,0	6	16,7	4	0,0
Plodová	6	0,0	25	8,0	160	7,5	599	22,0	468	16,0
Řapíkatá	0	0,0	1	100,0	3	0,0	11	81,8	6	66,7
Houby čerstvé	0	0,0	0	0,0	23	0,0	13	76,9	2	0,0
CELKEM	6	0,0	60	21,7	516	5,0	1 065	26,3	792	15,8

Pramen: SZPI

Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2021

V roce 2021 prováděla SZPI certifikaci čerstvého ovoce a zeleniny v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 543/2011. **Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny je prováděna pouze při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami EU.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Osoba, která vyvází nebo dováží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) ze třetích zemí, je povinna tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. **Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarži propustit do volného oběhu.** Vydávání osvědčení o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI, ve znění pozdějších předpisů.

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny určených k přímé spotřebě bylo v roce 2021 na jednotlivé inspektoráty hlášeno celkem 40 zásilek, z toho 9 zásilek ovoce a 31 zásilek zeleniny. Inspektoři SZPI vystavili celkem 18 certifikátů (2 certifikáty vystaveny při dovozu čerstvého ovoce, 16 certifikátů při dovozu čerstvé zeleniny). Při vývozu čerstvého ovoce a zeleniny byla provedena kontrola shody s obchodními normami u 1 zásilky česneku, na kterou byl vystaven certifikát o shodě s obchodními normami EU pro čerstvé ovoce a zeleninu.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I.–III. čtvrtletí 2022

V uvedeném období roku 2022 bylo provedeno celkem 581 kontrol u 226 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 025 šarží čerstvé zeleniny a hub. Z tohoto množství nevyhovělo požadavkům na jakost nebo označování 301 šarží (29,4 %). Nejvyšší počet nevyhovujících vzorků dle země jejich původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (106 vzorků), ze třetích zemí (78 vzorků) a nejméně u vzorků původem z ČR (47 vzorků).

Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu u čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost vyplývající z nařízení Komise (EU) č. 543/2011. Byly zjišťovány plody napadené hnilobou nebo plísni a dále plody s otlaky zasahujícími do dužniny nebo plody seschlé.

V případě nevyhovujícího označení čerstvé zeleniny a hub bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení země původu na obale nebo v místě nabídky, dále údaje s názvem odrůdy a třídou jakosti a také informace o zemi původu.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za I.–III. čtvrtletí 2022

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	1	0,0	89	27,0	15	0,0	0	0,0	105	22,9
Kořenová	6	0,0	164	50,0	33	0,0	2	50,0	205	40,5
Košťálová	6	0,0	77	14,3	24	4,2	0	0,0	107	11,2
Listová a naťová	12	0,0	61	18,0	57	21,1	0	0,0	130	17,7
Lusková	1	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,0
Plodová	7	14,3	359	36,5	86	22,1	6	16,7	458	33,2
Řapíkatá	0	0,0	11	54,5	0	0,0	0	0,0	11	54,5
Houby čerstvé	1	0,0	2	0,0	3	0,0	1	100,0	7	14,3
CELKEM	34	2,9	764	34,7	218	14,7	9	33,3	1 025	29,4
Původ zboží										
ČR	33	3,0	173	26,6	16	0,0	0	0,0	222	21,2
EU mimo ČR	1	0,0	418	24,9	133	1,5	1	0,0	553	19,2
Třetí země	0	0,0	84	53,6	68	44,1	8	37,5	160	48,8
Neuvedeno	0	0,0	89	78,7	1	0,0	0	0,0	90	77,8

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena celkem u 247 šarží čerstvé zeleniny a hub, z nichž bylo 33 vyhodnoceno jako nevyhovující. U jednoho vzorku zeleninové papriky z ČR se jednalo o překročení limitu obsahu kadmia. Jeden vzorek papriky nevyhověl senzorickým požadavkům. U 31 vzorků byl překročen maximální limit reziduí pesticidů.

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Dinotefuran, chlorfenapyr	Polsko	rajčata
Chlorfenapyr	Maroko	rajčata
Fluazifop-P	Polsko	zelí bílé hlávkové
Carbendazim a benomyl, carbofuran, chlorfenapyr, propiconazol	Kambodža	bazalka
Dinotefuran, omethoat, pirimiphos-methyl, tolfenpyrad, valifenalate	Kambodža	bazalka
Fenobucarb	Kambodža	bazalka
Fipronil, chlorfenapyr, methomyl, valifenalate	Kambodža	bazalka
Flubendiamid, hexaconazol	Kambodža	bazalka
Chlorfenapyr, isoprothiolan, propiconazol, valifenalate	Kambodža	bazalka
Pyridaben	Kambodža	bazalka
Buprofezin, chlorfenapyr, permethrin (suma izomerů)	Kambodža	chilli papričky
Buprofezin, chlorfenapyr, prochloraz, vyjádřená jako p rochloraz, prothiofos	Kambodža	chilli papričky

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Carbaryl, chlorpyrifos	Kambodža	chilli papričky
Carbofuran, ethion, triazophos	Kambodža	chilli papričky
Diafenthiuron, chlorfenapyr	Kambodža	chilli papričky
Fluazifop-P, hexaconazole, chlorfenapyr, propiconazol, tolfenpyrad, tricyclazole	Kambodža	chilli papričky
Flusilazol, hexaconazole, chlorfenapyr, permethrin, profenofos, propiconazol, tolfenpyrad, tricyclazole	Kambodža	chilli papričky
Hexaconazole, chlorfenapyr, propiconazol	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr, chlorfluazuron	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr, chlorfluazuron, propiconazol	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr, permethrin	Kambodža	chilli papričky
Chlorfenapyr, permethrin (suma izomerů), profenofos	Kambodža	chilli papričky
Chlorpyrifos, triazophos	Kambodža	chilli papričky
Profenofos	Kambodža	chilli papričky
Triazophos	Kambodža	chilli papričky
Fipronil, pirimiphos-methyl	Kambodža	koriandr
Chlorfenapyr	Kambodža	koriandr
Hexaconazole, chlorfenapyr, lufenuron	Kambodža	máta
Chlorfenapyr, lufenuron	Kambodža	máta
Fipronil, hexaconazole, chlorfenapyr, chlorothalonil, lufenuron, permethrin, profenofos	Kambodža	petržel nat'

Pramen: SZPI

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2021

V roce 2021 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 264 vzorků. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 109 vzorků, tj. 41,3 %. Nevyhovující vzorky pocházely nejčastěji ze zemí EU (15 vzorků), dále z ČR (8 vzorků) a ze třetích zemí (8 vzorků). U 78 nevyhovujících vzorků nebyla země původu uvedena. K nejproblematictější skupinám zpracované zeleniny patřila konzervovaná zelenina (84 nevyhovujících vzorků), upravená chlazená čerstvá zelenina (12 vzorků), zeleninové protlaky (7 vzorků) a zpracované houby (5 vzorků).

Kontroly zpracované zeleniny byly prováděny především v maloobchodě (70,8 % zkontrolovaných vzorků) a ve výrobě (21,6 % ze všech vzorků). Ve velkoskladech bylo odebráno pouze 5,7 % vzorků. V maloobchodě bylo zjištěno 108 nevyhovujících vzorků (99,1 % všech nevyhovujících vzorků).

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2021

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
konzervovaná	31	3,2	95	87,4	4	0,0	0	0,0	130	64,6
sušená	4	0,0	2	0,0	2	0,0	0	0,0	8	0,0
upravená, chlazená	3	0,0	32	37,5	3	0,0	5	0,0	43	27,9
protlaky	1	0,0	13	53,8	0	0,0	0	0,0	14	50,0
ost. výrobky	1	0,0	4	0,0	1	0,0	0	0,0	6	0,0

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
zprac. houby	0	0,0	7	71,4	3	0,0	0	0,0	10	50,0
zmrazená	17	0,0	32	3,1	1	0,0	0	0,0	50	2,0
CELKEM	57	1,8	187	57,8	15	0,0	5	0,0	264	41,3
Původ zboží										
ČR	40	0,0	14	57,1	2	0,0	0	0,0	56	14,3
EU mimo ČR	0	0,0	49	30,6	3	0,0	1	0,0	53	28,3
Třetí země	2	0,0	23	34,8	3	0,0	0	0,0	28	28,6
Neuvedeno	15	6,7	101	76,2	7	0,0	4	0,0	127	61,4

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Při kontrole jakosti zpracované zeleniny byl v roce 2021 zjištěn SO₂ ve vyšším než povoleném množství u strouhaného křenu, nedeklarovaný acesulfam K u nakládaného zázvoru, nedeklarovaný celer jako alergen u nakládané zeleniny a dusičnany u chlazeného čerstvého špenátu. Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování a smyslové požadavky, a to zejména vyšší teploty prostředí u mléčně kvašené a mražené zeleniny. Při kontrole označování na obale nebo v místě nabídky nejčastěji nebyly uvedeny povinné údaje nebo nebyly uvedeny v českém jazyce.

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I.–III. čtvrtletí roku 2022

V tomto období bylo inspektory SZPI provedeno celkem 93 kontrol u 63 kontrolovaných osob. Prověřeno bylo 123 vzorků zpracované zeleniny a hub, jako nevyhovující bylo zjištěno 41 šarží (33,3 %).

Při kontrole označování na obale nejčastěji nebyly uvedeny povinné údaje nebo nebyly uvedeny v českém jazyce. Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, zejména vyšší teploty prostředí při skladování hluboce zmrazené a kysané zeleniny. U čtyř vzorků konzervované zeleniny byla zjištěna přítomnost plísní. U jednoho vzorku byl překročen limit pro obsah oxidu siřičitého.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny za I.–III. čtvrtletí roku 2022

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
konzervovaná	26	3,8	43	65,1	3	0,0	2	100,0	74	41,9
sušená	5	0,0	1	100,0	0	0,0	0	0,0	6	16,7
upravená, chlazená	1	0,0	11	9,1	1	0,0	0	0,0	13	7,7
protlaky	3	0,0	5	80,0	0	0,0	1	100,0	9	55,6
ost. výrobky	0	0,0	2	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,0
zprac. houby	0	0,0	0	0,0	3	0,0	0	0,0	3	0,0
zmrazená	3	0,0	12	25,0	1	0,0	0	0,0	16	18,8
CELKEM	38	2,6	74	50,0	8	0,0	3	100,0	123	33,3
Původ zboží										
ČR	20	5,0	10	50,0	0	0,0	2	100,0	32	25,0
EU mimo ČR	0	0,0	28	39,3	5	0,0	1	100,0	34	35,3
Třetí země	2	0,0	10	50,0	2	0,0	0	0,0	14	35,7
Neuvedeno	16	0,0	26	61,5	1	0,0	0	0,0	43	37,2

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

SVĚTOVÝ TRH

Rok 2021 byl ovlivněn pokračující pandemií COVID-19 a extrémními výkyvy počasí. V následujícím roce většina států světa přísná opatření proti viru COVID-19 již nezaváděla. Trh se postupně adaptoval na stávající podmínky, a to i na odchod Velké Británie z EU, kdy zejména ze začátku roku docházelo ke zdržení zboží na hranicích. Ve druhé polovině roku však došlo k růstu světových cen ropy, potravinářských komodit, cen energií, obalů, dopravy a ke zvyšování inflace, což má opět negativní dopad na světovou ekonomiku. V hlavních producentských zemích došlo v roce 2021, i přes rozdílný vývoj počasí, ke zvýšení produkce zeleniny.

Začátek roku 2022 byl ovlivněn nejen rostoucími cenami energií, dopravy, obalů a inflací, ale zejména ruskou agresí vůči Ukrajině, která přerostla ve dlouhotrvající válečný konflikt. EU zareagovala na agresi pozastavením všech dovozních cel EU na zboží z Ukrajiny, dále pozastavila dovozní celní kvóty na zemědělské a zpracované zemědělské produkty dovážené z Ukrajiny do EU a zrušila systém vstupních cen a dovozních cel pro dovoz ovoce a zeleniny. Vývoj počasí byl v roce 2022 lokálně velmi rozdílný s určitými extrémy – velká vedra a sucha zejména ve státech jižní Evropy, které byly jedny z největších za posledních několik let. V průběhu léta navíc postihly povodně Německo, Nizozemsko a Belgie.

Světová produkce rajčat na zpracování

Dle údajů WPTC se v roce 2022 očekává snížení světové produkce rajčat na zpracování o 2,1 % na 38,4 mil. t, a to ve většině hlavních producentských zemích. K největšímu poklesu produkce rajčat na zpracování dojde na Ukrajině, a to o 75 % vzhledem k válečnému konfliktu. V rámci hlavních evropských producentských zemí se nejvíce produkce sníží ve Španělsku, mírněji pak v Řecku a Itálii.

Vývoj produkce rajčat na zpracování u vybraných hlavních producentů (tis. t)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (odhad)	Index 2022/2021
Celkem	41 384	38 072	37 769	34 803	37 206	38 402	39 266	38 443	97,9
Z toho:									
Kalifornie	13 025	11 470	9 492	11 137	10 144	10 258	10 761	10 614	108,7
Čína	5 600	5 150	6 200	3 800	4 600	5 800	4 800	5 800	120,8
Turecko	2 700	2 100	1 900	1 300	2 200	2 500	2 200	2 100	95,5
Brazílie	1 300	1 450	1 450	1 400	1 200	1 421	1 525	1 600	104,9
Tunisko	935	650	643	618	815	961	940	850	90,4
Chile	850	800	1 080	1 211	1 100	907	1 174	971	82,7
Ukrajina	550	550	650	7 235	720	800	800	200	25,0
Rusko	90	145	400	495	552	515	523	600	114,7
Argentina	535	405	488	427	395	454	596	626	105,0
Kanada	386	456	430	451	434	438	399	500	125,3
Francie	170	183	195	139	154	136	164	155	94,5
Řecko	500	440	400	320	400	420	420	370	88,1
Portugalsko	1 660	1 507	1 554	1 198	1 410	1 262	1 596	1 450	90,9
Itálie	5 393	5 180	5 200	4 650	4 801	5 166	6 059	5 400	89,1
Španělsko	3 028	2 950	3 350	2 800	3 200	2 650	3 185	2 385	74,9
Polsko	210	220	175	2 002	175	175	175	175	100,0

Pramen: World Processing Tomato Council (WPTC) – organizace spojující producenty rajčat

Evropský trh se zeleninou

V roce 2021 se v EU podle předběžných údajů zvýšila produkce zeleniny o 3 % na 59,6 mil. t s rozdílným vývojem v jednotlivých státech a s rozdílným vývojem produkce jednotlivých druhů zeleniny. Zvýšila se produkce rajčat (+11,4 %) a cibule (+6,3 %), naopak pokles byl zaznamenán u ostatních sledovaných druhů zeleniny, především pak u zelí (-16,7 %), mrkve (-10,7 %), okurek (-7,1 %) a brokolice (-4,3 %). Produkci zeleniny negativně ovlivnilo zejména chladné počasí v jarních měsících, letní počasí pak bylo v jednotlivých státech rozdílné (chladno, dešťové srážky, velká vedra, lokální záplavy, krupobití apod.). Výkyvy ve výnosech byly způsobeny zejména velkými vedry a suchem ve východní a jižní Evropě. Vysokých výnosů dosáhla kořenová a košťálová zelenina především v severozápadní Evropě. Nejvíce se zvýšila celková produkce zeleniny ve **Španělsku** (o 7,1 % na 13,6 mil. t), a to zejména cibule a rajčat, dále salátů, paprik, řapíkatého celeru a česneku. V **Itálii** vzrostla meziročně sklizeň zeleniny o 4,0 % na 13,0 mil. t, a to zejména zvýšenou produkcí mrkve, cuket a artyčoků. **Nizozemsko** upevnilo svoji pozici významného producenta zeleniny v rámci EU, sklizeň zeleniny v roce 2021 zde vzrostla o 3,8 % na 5,5 mil. t. Naproti tomu ve **Francii** a **Polsku** došlo v důsledku nepříznivého průběhu počasí k poklesu produkce.

V **Německu** v roce 2021 meziročně vzrostla plocha venkovní zeleniny o 4 % na 130,5 tis. ha, produkce se však zvýšila výrazněji, a to o 10 % na 4,0 mil. t. Rok byl podle německých meteorologů po deseti letech bohatý na srážky, léto bylo teplé a srpen chladnější, což zelenině vyhovovalo. V rámci jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce navýšily plochy čerstvého hrášku, zelených fazolek a lahůdkové cibule, méně výrazně plochy špenátu a mrkve. Naproti tomu poklesly plochy zejména u bílého zelí, ledového salátu, ředkviček a chřestu. Kryté plochy pro pěstování zeleniny se v roce 2021 zvýšily o 4,0 % na 1,3 tis. ha, a to zejména u paprik. Rekordního navýšení dosáhly také plochy pro pěstování bioprodukce a dosahují 18,2 tis. ha. V **Polsku** bylo počasí v roce 2021 po celé vegetační období spíše nepříznivé, produkce zeleniny zde poklesla meziročně téměř o 4 % na 3,7 mil. t, nejvíce u okurek o 30 % na 127,0 tis. t a rajčat o 15 % na 158,0 tis. t.

Produkci zeleniny v EU v roce 2022 negativně ovlivnilo počasí. Jižní státy sužovaly vlny letních veder a prohloubily tak již trvající sucho. Letošní léto bylo např. v Itálii jedno z nejteplejších a nejsušších. Rok 2022 bude rovněž ovlivněn zejména narůstající inflací, která způsobuje postupný pokles spotřebitelské poptávky po zelenině. V důsledku energetické krize a rostoucích cen energií se mnoho pěstitelských zemí EU, zejména Nizozemsko, Belgie a Německo, rozhoduje, zda na energeticky nejnáročnější období skleníkové provozy utlumit či zcela přerušit.

Produkce rajčat v Evropě

Produkce čerstvých rajčat a rajčat na zpracování se v roce 2021 zvýšila, a to zejména v hlavních producentských zemích s výjimkou Nizozemska, kde produkce v posledních deseti letech spíše stagnuje. Odhaduje se, že celková produkce rajčat v roce 2022 by měla meziročně klesnout o 9 % na 16,5 mil. t, produkce rajčat na zpracování poklesne o 14 % na 10,1 mil. t, zejména kvůli suchu ve Španělsku a severní Itálii, a také snížením počtu skleníků vzhledem k rostoucím nákladům na energie. Stále panuje napětí mezi španělskými a marockými producenty rajčat, kdy španělští producenti upozorňují na rozdílné podmínky v pěstování. V roce 2021 se na celkovém dovozu rajčat do EU podílela ze 67 % rajčata z Maroka, zbytek představovala rajčata z Turecka. V roce 2022 vývoz rajčat z EU pravděpodobně poklesne, a to zejména díky „brexitu“, kdy EU ztratila trh ve Velké Británii.

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Situace v zelinářství byla v průběhu roku 2021 ovlivňována komplexem okolností souvisejících s pandemií onemocnění COVID-19 a opatřeními proti jeho šíření, průběhem počasí, situací na trhu se zeleninou v EU a velmi nízkou cenovou úrovní. Ve druhé polovině roku v důsledku celosvětového vývoje došlo ke skokovému nárůstu cen energií, pohonných hmot, cen zemědělských vstupů jako jsou hnojiva a přípravky na ochranu rostlin. Ke konci roku se přidaly první známky blížící se ekonomické krize, někteří pěstitelé přišli o své dodavatele elektrické energie, často skončili na spotovém trhu s energiemi.

Na počátku roku 2021 mnozí zelináři již plánovali produkci s ohledem na nedostatek pracovníků a změny ve struktuře odbytu. Velký problém znamenal také snížený zájem zahraničních sezónních pracovníků z tradičních zemí jako je Ukrajina a Slovensko o práci v ČR. Postupně se situace částečně uklidnila, pro léto a podzim bylo již zahraničních pracovníků dostatek. Vzhledem k uzavřenému a následně omezenému sektoru HORECA přetrvával problém s odbytem zeleniny do tohoto sektoru.

Z hlediska průběhu počasí patřil rok 2021 k chladnějším s dostatkem srážek. Zima proběhla bez větších extrémů a přinesla dostatek srážek alespoň k částečnému nasycení půdních zásob vody, které byly v posledních letech podprůměrné. Ozimé porosty přezimovaly bez větších škod. Příznivý nástup jara umožnil včasné zahájení prací a zakládání porostů, avšak v průběhu dubna přišlo dlouhé období nízkých teplot, což zapříčinilo opoždění vývoje rostlin, slévání původně odstupňovaných sklizní a následně kulminaci zeleniny na trhu v ČR i v EU. Tato situace negativně ovlivnila i cenový vývoj zeleniny. V létě byla jižní Morava zasažena extrémní bouří s krupobitím a tornádem, které poškodilo nejenom úrodu, ale i sídla některých zemědělských podniků. Další průběh sezóny byl charakteristický obvyklými teplotami bez extrémů s poměrně příznivými srážkami, které mohly být regionálně nadměrné. Příznivý pro vývoj podzimních druhů zeleniny byl nástup podzimu s mariánským létem, doprovázeným příznivými teplotami a dešťovými srážkami.

Pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu sektoru domácností) v roce 2021 mírně vzrostly na 16 001 ha, zvýšily se plochy zejména hrachu dřeňového, hlávkového zelí, mrkve, cibule a okurek. Sklizeň zeleniny dosáhla 333,5 tis. t, tj. o 7,3 % více než v předchozím roce. Výrazný nárůst produkce byl zaznamenán u salátů, mrkve, okurek, rajčat, květáku a kedluben. Naproti tomu k poklesu došlo hlavně u petržele, celeru a cibule.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celer	335	342	330	431	375	355	360
Cibule	1 545	1 704	1 705	1 854	1 853	1 897	1 813
Červená řepa	-	-	158	204	213	261	241
Česnek	233	329	353	372	536	365	317
Hrách dřeňový	1 113	1 311	1 457	1 246	1 474	1 793	1 691
Kapusta	108	95	117	100	104	69	67
Kedlubny	199	194	174	208	188	222	189
Květák a brokolice	248	256	324	326	336	370	337
Mrkev	805	827	728	795	832	915	905
Okurky nakládačky	411	299	315	339	351	254	258
Okurky salátové	45	39	52	31	20	45	28
Paprika	-	-	293	282	277	317	306
Petržel	368	267	257	268	255	310	318
Pór	4	6	14	8	14	26	49
Rajčata	339	244	331	135	293	302	197

Zelenina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ředkvičky	287	289	262	224	350	302	474
Saláty	152	589	506	452	451	479	495
Špenát	-	-	372	324	366	480	542
Zelí hlávkové*	1 214	1 093	935	977	1 090	1 030	960
Ostatní zelenina	2 795	2 354	1 770	2 091	2 094	2 533	2 130
Zelenina celkem	10 202	10 237	10 451	10 667	11 475	12 325	11 678

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva,

* součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina/rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celer	471	470	446	472	525	467
Cibule	2 025	2 157	2 100	2 187	2 233	2 297
Česnek	428	514	566	532	683	544
Hrách dřeňový	1 325	1 512	1 562	1 300	1 593	1 807
Kapusta	155	139	153	140	152	113
Kedlubny	428	411	384	419	404	426
Květák a brokolice	299	304	351	366	379	404
Mrkev	1 170	1 172	1 033	1 104	1 178	1 246
Okurky nakládačky	1 163	1 009	1 091	946	1 036	979
Okurky salátové	296	276	278	254	256	273
Petržel kořenová	551	439	419	387	459	467
Pór	17	18	26	20	32	32
Rajčata	1 019	886	926	764	900	897
Ředkvičky	308	309	356	237	349	299
Saláty	211	645	672	677	680	716
Zelí hlávkové*	1 346	1 217	1 002	1 062	1 168	1 185
Ostatní zelenina	3 237	2 771	2 927	3 139	3 083	3 846
Zelenina celkem	14 451	14 248	14 291	14 007	15 111	16 001

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Celková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina/rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celer	13 917	14 068	10 693	14 915	18 447	16 873
Cibule	51 049	48 823	43 409	51 197	59 939	58 865
Česnek	1 769	2 242	2 624	2 393	2 618	2 318
Hrách dřeňový	5 120	5 452	3 629	3 680	5 458	5 941
Kapusta	2 595	2 922	2 985	2 157	2 526	2 191
Kedlubny	5 928	7 070	5 852	8 497	8 301	9 270
Květák a brokolice	3 156	4 507	7 603	5 374	5 309	6 687
Mrkev	35 262	41 834	34 241	36 063	43 722	44 155
Okurky nakládačky	27 033	31 397	17 926	18 642	17 595	21 940
Okurky salátové	9 397	8 236	6 292	7 189	4 963	6 279
Petržel kořenová	9 199	6 688	6 920	7 698	9 076	7 412
Pór	290	345	351	325	750	983
Rajčata	31 108	19 663	23 918	24 696	21 235	23 401
Ředkvičky	5 287	6 499	5 054	4 168	4 750	4 175
Saláty	2 984	22 986	11 955	16 259	16 439	20 869
Zelí hlávkové*	54 257	53 348	35 588	37 802	45 444	45 376
Ostatní zelenina	40 273	35 200	35 507	42 487	44 099	56 776
Zelenina celkem	298 624	311 280	254 549	283 541	310 673	333 513

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností;

* zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina/rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celer	29,55	29,93	23,97	31,61	35,14	36,10
Cibule	25,20	22,64	20,67	23,41	26,84	25,63
Česnek	4,13	4,36	4,64	4,50	3,83	4,26
Hrách dřeňový	3,86	3,61	2,32	2,83	3,43	3,29
Kapusta	16,76	21,02	19,53	15,43	16,59	19,31
Kedlubny	13,86	17,20	15,26	20,27	20,54	21,77
Květák a brokolice	10,57	14,82	21,68	14,67	14,00	16,54
Mrkev	30,14	35,69	33,15	32,66	37,12	35,43
Okurky nakládačky	23,24	31,13	16,43	19,71	16,98	22,41
Okurky salátové	31,72	29,89	22,64	28,30	19,38	22,96
Petržel kořenová	16,68	15,22	16,52	19,87	19,75	15,87
Pór	16,72	18,77	13,74	15,90	23,61	30,32
Rajčata	30,52	22,19	25,83	32,34	23,59	26,07
Ředkvičky	17,19	21,05	14,20	17,56	13,60	13,97
Saláty	14,16	35,64	17,78	24,01	24,19	29,13
Zelí hlávkové*	40,31	43,83	35,50	35,58	38,90	38,28

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2022

Rok 2022 patřil z hlediska vývoje počasí mezi roky pro zeleninu poměrně příznivým. Lokálně byly porosty zeleniny ovlivněny chladnějším a sušším jarem (Mělnicko, Polabí), poté letními suchy (jižní Morava, Roudnicko) a vysokými teplotami s bouřkami a krupobitím (Břeclavsko). Dobrý průběh sezóny, až na mírné zpoždění vývoje díky chladnějším jarním měsícům, přál letos především plodové zelenině, naopak méně příznivý byl pro zelí. Některé porosty cibule trpěly silným napadením savého hmyzu, v jiných lokalitách zasáhly usychající cibuli na poli opakované dešťové srážky a ovlivnily tak její kvalitu po dobu skladování.

Zelinářská sezóna v roce 2022 byla ovlivněna několika výraznými faktory. Mezi ty hlavní patří dopady předcházejících dvou kovidových roků, konflikt na Ukrajině, energetická krize, inflace, a především jejich dopady na enormní růst nákladů nejen v zemědělství, na kupní sílu spotřebitelů a na trh se zemědělskými produkty v EU i mimo ní.

Na konci roku 2021 byli někteří pěstitelé postiženi krachem některých energetických firem, což pro ně znamenalo nárůst nákladů na energie potřebné především na skladování zeleniny v zimních měsících. V kombinaci s dopady předcházejících kovidových roků, nejistotou, a ne zcela příznivou epidemiologickou situací na přelomu a začátku roku, zvyšujícími se náklady na práci a obavy z dostupnosti sezónních pracovníků vedly některé z pěstitelů zeleniny ke zvažování opuštění sektoru nebo alespoň k omezení produkce. Některé podniky snížily produkci zeleniny pro přímý konzum a omezily se na pěstování pouze zeleniny pro zpracování.

V únoru 2022 započal konflikt na Ukrajině, navíc se přidala energetická krize (krach dalších energetických společností, enormní růst ceny energie a plynu), zdražování nákladů na hnojiva a růst cen pohonných hmot. Zelinářské podniky začaly poskytovat útočiště ukrajinským uprchlíkům, mezi nimiž byly převážně jen ženy a děti, a pomáhat jim. Po mobilizaci ukrajinských mužů navíc nedorazili nebo se navraceli na Ukrajinu především kmenoví zkušení zaměstnanci zelinářských farem zastávajících především odborné pozice. Chyběla tak pracovní síla na zakládání porostů. V průběhu sezóny s odlivem uprchlíků a pokračujícím konfliktu chyběly kvalifikované i nekvalifikované síly k zajištění sklizně, místo zaměstnanců z Ukrajiny tak zelináři nabírali pracovní síly z Rumunska, Filipín a dalších destinací.

Napadení porostů škodlivými organizmy odpovídalo vývoji počasí v dané lokalitě, ve vlhčím počasí byly rostliny napadány houbovými chorobami, v lokalitách s nižšími úhrny srážek se projevovalo napadení savým hmyzem. Konec léta a počátek podzimu doprovázely příznivé a relativně vysoké teploty, prodloužila se tak sklizeň plodové zeleniny. Vysoké teploty, vysoká vzdušná vlhkost a přiměřené srážky umožnily vývoj a růst pozimních zeleninových druhů, sklizně a naskladňování probíhaly v dobrých podmínkách.

V průběhu podzimu se mnozí pěstitelé rozhodovali, zda omezit naskladňování, mnoho menších zvolilo spíše formu samosběrů a prodeje produkce bez uskladnění. Větší pěstitelé s velkou kapacitou moderních skladů naskladňovali dle plánu. Cena závlah a také cena skladování během zimních měsíců pak budou základními faktory, které ovlivní rozhodování každého pěstitele, zda v příštím roce založit porosty zeleniny nebo ekonomicky jistějších polních plodin.

Mimo klasické polní pěstování jsou vývojem energetické krize postiženi také pěstitelé plodové zeleniny v krytých plochách. Ti byli donuceni již v zimě 2021/2022 snižovat náklady omezením asimilačního přisvětlování, na zimu 2022/2023 plánují ukončení produkce téměř ve všech provozech. Omezení produkce v zimě 2021/2022 následně způsobilo v jarních měsících po nástupu plné sklizně kumulaci produkce a problémy s odbytem v celé EU, což vedlo ke snížení cen rajčat na trhu. Pěstitelé tak hledali alternativní cesty k uplatnění produkce, mezi něž patřil i vývoz do zahraničí. V září se začaly šířit zprávy i z dalších zemí EU (Nizozemska, Belgie, Německo a dalších) o tom, že skleníkové provozy budou utlumovat či zastavovat provoz v důsledku energetické krize a rostoucích cen energií.

Košťálová zelenina

Rané odrůdy **konzumního zelí** byly vysazovány za příznivých podmínek, v důsledku následných velmi nízkých teplot a suchého počasí v některých lokalitách došlo k opoždění jejich vývoje a sklizně až o 14 dnů. Vývoj porostů poloraných a podzimních odrůd z výsevů byl ovlivněn suchým počasím především na Roudnicku, Litoměřicku, Břeclavsku a Opavsku, výnosy se proto očekávají nižší. Napadení houbovými chorobami a škůdci nebylo až na výjimky výrazné. Příznivý podzim umožnil některým porostům alespoň částečně dohnat ztráty z léta.

Výnosy a kvalita hlávek **květáku** byly v letošním roce průměrné. Jarní porosty, po výsadbě nakrývané textilií, přinesly dobré výnosy a byly realizovány za relativně příznivé ceny, stejně tak i letní a pozdní. Porosty byly standardně napadány hmyzími škůdci, proti kterým není dostatek povolených přípravků na ochranu rostlin. Podzimní sklizeň květáku byla kvalitní a výnos dobrý. Porosty **kedluben** na jaře zbrzdilo chladnější a sušší počasí, v letním a podzimním období rostliny díky vláze prospívaly. Chladné počasí brzdilo rozvoj škůdců, výnosy jsou tak dobré.

Cibulová zelenina

Výsevy **ozimé cibule** byly založeny za dobrých podmínek, díky mírnému průběhu zimy porosty dobře přezimovaly. Vlivem vyšších úhrnů srážek a vlhku v letních měsících však byla cibule silně napadána chorobami, v konečném výsledku byly výnosy průměrné. Situaci u odbytu komplikovala již od počátku roku nízká cenová úroveň. Výsevy realizované v letošním roce v průběhu srpna byly díky mírnému vývoji počasí na podzim v dobrém stavu. Výsevy **jarní cibule** byly ovlivněny v některých lokalitách ČR chladnějším a sušším jarem. Porosty se závlahou nebo v lokalitách s příznivým rozdělením srážek přinesly letos dobré až nadprůměrné výnosy. V lokalitách, kde se vyskytly častější srážky v období sklizni, lze předpokládat vyšší ztráty během skladování díky napadení houbovými chorobami. V některých lokalitách byly porosty zasaženy poměrně silným výskytem hmyzích škůdců – trásněnek. V září se začal projevovat mírný růst cen cibule z důvodu obav z nedostatku cibule na evropském trhu (neúroda v okolních zemích).

Vzhledem ke komplikovanému vývoji počasí na konci roku 2021 proběhla výsadba **ozimého česneku** relativně pozdě – v listopadu. Jaro s nízkými teplotami zpozdilo růst a vývoj rostlin, jinak další průběh počasí byl k jejich vývoji ve většině lokalit příznivý. Napadení škodlivými organizmy bylo poměrně nízké, u česneku suchého se projevovalo standardní napadení houbovými chorobami. Porosty **pažitky a póru** byly i v letošní sezóně silně napadány především hmyzem (trásněnkami, larvami osenice). Z hlediska výnosu patřil letošní rok k průměrným, nebyl problém s odbytem na trhu.

Kořenová zelenina

Porosty **mrkve a petržele** založené na jaře byly lokálně zpožděny chladným a sušším průběhem počasí, a to i porosty nakryté textiliemi. Zpozdil se tak nástup sklizně, mnozí pěstitelé museli často sklízet i méně dorostlé rostliny pro prodej svazků, aby dostály smluvním závazkům, rané sklizně tak přinesly nižší výnosy. V létě trpěla petržel houbovými chorobami kořene, mrkev byla napadána pochmurnatkou. Na podzim sklizené porosty měly dobrou výtěžnost díky dostatku srážek. Porosty **celeru** až do června trpěly suchem, což způsobilo zpomalení vývoje a zpoždění prvních sklizní celeru s natí. Díky velmi příznivému teplému počasí v září a říjnu s vysokou vzdušnou vlhkostí optimálně prospívaly pozdnější porosty celeru k uskladnění, proto se předpokládají až nadprůměrné výnosy. Lokálně byly, stejně jako v předcházejících letech, zaznamenány problémy s napadením houbovými chorobami.

Listová zelenina

Saláty pěstované v jarních měsících byly ovlivněny chladnějším a sušším průběhem jarního počasí, v důsledku čehož docházelo ke zpoždění a kumulaci sklizní. V letních a podzimních měsících se rostliny vyvíjely bez větších problémů, místy pod infekčním tlakem houbových chorob. Lokálně komplikovaly

stav porostů nadměrné srážky a krupobití. Celkově tak byl pro saláty „průměrný rok“, ceny i odbyt na trhu byly po celou dobu stabilní a poměrně příznivé. Porosty **ozimého špenátu** byly zakládány pozdě s ohledem na nepříznivý vývoj počasí, přesto špenát dobře přezimoval. Na jaře došlo díky chladnému a suchému průběhu počasí ke zpoždění růstu a vývoje, proto první sklizeň proběhla později než obvykle. Příznivé počasí od září přispělo k dobrému vývoji podzimních porostů a umožnilo dobrý průběh sklizně.

Plodová zelenina

Průběh počasí v letošním roce byl v konečném měřítku k **paprikám** příznivý. Jarní chladné období sice opozdilo počátek sezóny a v průběhu roku byly porosty paprik napadány chorobami, další vývoj však pozitivně ovlivnil dostatek vláhy a příznivé teploty i na počátku podzimu. Plochy **rajčat pro průmyslové zpracování** jsou minimální, důvodem je odklon zpracovatelů od tuzemských dodavatelů. Navíc většina porostů rajčat na jižní Moravě byla poškozena kroupami a suchem. Vzcházení **okurek** ovlivnily na mnoha lokalitách nízké teploty v jarních měsících, což způsobilo zastavení růstu a vývoje rostlin. Díky prodloužení sezóny a dostatku vláhy byly jejich výnosy v letošním roce nadprůměrné. Výskyt plísňe okurkové byl větší až v pozdějším letním období. V ČR se stále více pěstují i teplomilné **vodní melouny**, jejich porosty byly však letos negativně ovlivněny chladným jarním počasím. Rostliny zastavovaly vývoj a růst, nakonec byly ale díky dostatku vláhy v průběhu celé sezóny výnosy průměrné. Založení porostů **cuket** probíhalo v příznivých podmínkách, bohužel následný vývoj počasí zpozdil vývoj rostlin a nástup sklizně. Výnosy jsou tak nižší. V letních měsících byly rostliny častěji napadány virovými a houbovými chorobami a padlím, na druhou stranu jim prospíval dostatek vláhy. Příznivý podzim prodloužil sezónu. Stejně jako cukety byl vývoj **dýní** zpožděn chladnějším a sušším průběhem počasí v jarních měsících. Další vývoj s dostatkem vláhy pozitivně ovlivnil růst rostlin a plodů. V některých lokalitách byly porosty pod infekčním tlakem houbových a virových chorob, často se s prodlužující sezónou (dlouhé období sklizně vzhledem k příznivému počasí na podzim) vyskytovala i různá mechanická poškození a deformity.

Lusková zelenina

Porosty **hrášku na lusky** byly letos zakládány časně, zpoždění a snížení výnosu přineslo chladné a suché jarní počasí. V době sklizně komplikovala vývoj a dozrávání vedra – v horkém počasí hrášek dozrává až přezraje velice rychle v řádu hodin, což je o to výraznější problém u ručně sklizených lusků. Některé porosty musely být zaorány, celkový výnos byl podprůměrný. Porosty **hrášku pro průmyslové zpracování** byly založeny dříve, chladné a suché jarní počasí však zpomalilo vývoj a růst. V letních měsících porosty neprosplávaly díky vedrům, která také komplikovala sklizeň. Celkové výnosy jsou letos až o 20 % nižší než v předcházejících letech.

Struktura zelinářských podniků

Struktura zelinářských podniků dle velikosti se mění jen minimálně, v období let 2021 a 2022 nejsou změny významné. V roce 2022 ukončilo svou činnost několik farem věnujících se pěstování zeleniny. Převažující podíl zemědělsky obhospodařované půdy, na které je pěstována zelenina, je každoročně obhospodařován podniky s výměrou nad 100 ha, a zároveň nejvíce zelinářských podniků patří mezi malé farmy s výměrou do 10 ha.

Konec roku 2022 a období před vysetím prvních jarních zeleninových druhů může v této struktuře přinést změny. Hospodářský výsledek letošního roku, prohlubující se inflace, stav energetické krize (cena energií) a konflikt na Ukrajině (dostupnost hnojiv a pracovní síly), míra pomoci státu, to vše bude velmi významnou měrou ovlivňovat rozhodnutí pěstitelů zeleniny pro příští období. Již nyní ZUČM eviduje od pěstitelů informace o poklesu výměry ploch ozimých porostů cibule. Uvedené problémy se pak dotýkají všech podniků bez ohledu na velikost, předpokládáme však, že nejvíce ovlivní právě ty menší a střední zelinářské podniky.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
100,1–a více	30	30	30	30	30	5 516	6 697	6 697	6 863	6 758
50,1–100	23	20	20	20	20	1 575	1 385	1 524	1 824	1 598
30,1–50	30	25	25	24	23	1 150	988	1 023	1 149	987
20,1–30	27	19	22	21	18	667	464	610	657	574
10,1–20	54	40	41	41	38	768	560	560	613	542
5,1–10	68	66	67	67	65	486	471	471	495	454
1–5	213	147	150	148	146	490	379	379	396	358
ostatní	165	12*	18	16	14	158	16	61	69	48
CELKEM	610	359*	373	367	354	10 810	10 960	11 325	12 066	11 319

Pramen: ZUČM

Poznámka: v roce 2019 změna metodiky šetření

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských tržnicích. Některé větší farmy také prodávají část své produkce přímo z farmářských prodejen.

Samozásobení domácností zeleninou

Dle oficiálních dat ČSÚ se podíl zeleniny pěstované v domácnostech každoročně mírně zvyšuje. V roce 2021 dosáhl podíl samozásobení na celkové produkci zeleniny v ČR téměř 17 %. Dle ZUČM tento trend pokračoval i v roce 2022, lze předpokládat přibližně 2% meziroční nárůst. Důvodem je především růst inflace a cen nejen potravin.

Dle odhadů ZUČM produkuje čerstvou zeleninu asi 240 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 4 000 ha. Samozásobitelské pěstování zeleniny zažívá období boomu v aglomeracích v komunitních a sdílených zahradách, dlouhodobě je soustředěno především do venkovských oblastí. V aglomeracích poptávku pokrývají farmářské trhy a řetězce, případně prodej ze dvora nebo samsběry na blízkých farmách. Nejvíce doma pěstovanými druhy je plodová zelenina (okurky nakládačky a salátovky, rajčata, papriky), dále pak cibule a mrkev.

Struktura prodeje zeleniny se v průběhu let výrazně nemění. Převažující podíl mezi odběrateli čerstvé zeleniny náleží stejně jako v roce 2021 obchodním řetězcům – sítím supermarketů a hypermarketů, kde je každoročně uplatněno více než 75 % tuzemské produkce zeleniny. Tato skutečnost určuje i vývoj cen – vyjednávací síla českých pěstitelů je proti nadnárodním řetězcům velmi malá, a to i přes to, že jsou poměrně dobře organizovaní v odbytových organizacích.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2022

Obchodní řetězce (supermarkety a hypermarkety)	nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 75 %
Velkoobchody	dodávky pro řetězce, export (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 10 %
Zpracovatelské kapacity	konzervárny, zelárny, mrazírny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	vlastní export, dodávky pro hotely a restaurace, prodej ze dvora, farmářské trhy, samosběr, místní výkupy, vlastní spotřeba, ztráty apod.	Podíl 5 %

Pramen: ZUČM

V roce 2022 určovalo výši cen chování řetězců, které často zneužívají svého postavení, a také mediální panika ohledně inflace, zdražování potravin apod. V letošním roce ZUČM zaznamenávala často upozornění od pěstitelů na nekalé obchodní praktiky, mezi něž patřil především prodej pod nákladovou cenou a nátlak na pěstitele na snížení ceny. Na základě těchto upozornění ZUČM společně s Ovocnářskou unií ČR sestavila podněty a návrhy na úpravu zákona o významné tržní síle (ZVTS) zahrnující např. slevové akce pod nákupní cenou, nátlak na pěstitele na srážení ceny a falšování zemí původu.

Situace je umocněna tím, že většinový podíl na trhu se zeleninou pokrývají největší pěstitelé s výměrou nad 500 ha, případně několik větších organizací producentů. Dokážou tak snadněji splnit požadavky řetězců a velkoobchodů na požadovanou kvantitu i delší období dodávek. Střední pěstitelé jsou v odbytu vázání především na zapojení se do odbytových organizací nebo zásobování gastrosektoru a farmářských trhů. Zajímavou alternativou pro střední a menší pěstitele se zdají být začínající aktivity některých řetězců na podporu lokální produkce, zatím se však jedná o ojedinělé akce.

Produkce zeleniny z krytých ploch – rychlírenství zeleniny

Situaci v tomto rychle se rozvíjejícím sektoru produkce zeleniny komplikovala v roce 2022 energetická krize a růst nákladů, tzn. rostoucí ceny energií, na kterých je tento sektor závislý. Jak již bylo uvedeno, v zimním období 2021/2022 některé provozy (skleníky) snižovaly náklady utlumením produkce např. omezováním asimilačního přisvětlování, v současné době mnozí z nich plánují úplné ukončení produkce v zimním období.

Obdobná situace panuje i v hlavních skleníkových pěstitelských velmocích EU jako je Nizozemsko, Belgie a Německo, kde rovněž plánují odstávku produkce v měsících s nejvyššími náklady na energie. Tato skutečnost již nyní ovlivňuje spotřebitelskou cenu plodové zeleniny jako důsledek mediální paniky, kterou následně zneužívají obchodní řetězce. Zároveň vzniká riziko kolapsu trhu s plodovou zeleninou v příštím roce – v důsledku synchronizace obnovení produkce a následné kumulace produktů na trhu.

V roce 2022 bylo dokončeno 3,3 ha ploch moderních pěstebních ploch pod sklem. Celková výměra těchto ploch tak činí 62,3 ha. Většina krytých ploch je vybavena pěstebními světly. Nejvíce jsou skleníkové plochy využívány pro produkci rajčat, dále pak salátových okurek a jen minimum ploch je využíváno pro předpěstování sadby.

V tabulce nejsou zahrnuty výměry pěstebních ploch pod 1 ha, které slouží většinou pro pěstování doplňkového sortimentu jednotlivých farem.

Výměra moderních krytých pěstebních ploch pro pěstování rychlené zeleniny (ha)

Druh zeleniny	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rajčata	13,4	19,7	39,1	45,1	46,6	49,9
Okurky	9,1	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4
Sadba	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Celkem	23,5	32,1	51,5	57,5	59,0	62,3

Pramen: ZUČM

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních pěstitelů, informace v tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování zelenin v následných sledech.

Dle odhadu ZUČM patří sklizeň tržní zeleniny v roce 2022 spíše k průměrným, u některých zeleninových druhů i k nadprůměrným sklizním. Tento rok byl rokem bez větších extrem, počasí zelenině, až na některé výjimky v určitých lokalitách, přálo, výskyt škodlivých organizmů nebyl velký. Obecně chladnější a sušší průběh jara zpomalil vývoj rostlin a oddálil nástup sklizně, léto bylo ve většině zelinářských oblastí příznivé, v některých lokalitách pak porosty zeleniny ovlivnilo především sucho. Podzim přinesl celkově příznivé počasí a umožnil dobrý vývoj podzimních druhů, nekomplikoval sklizeň a umožnil naskladňování skladovatelných druhů zeleniny.

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2020		2021		2022 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice ¹⁾	113	946	116	822	70	490
Celer bulvový	342	9 920	350	9 797	357	10 695
Celer řapíkatý	22	368	25	465	29	519
Cibule	1 876	51 213	1 926	53 739	1 923	48 068
Česnek	267	1 602	248	1 764	240	1 200
Fazol zahradní	24	83	20	44	15	45
Hrách zahradní	1 389	5 557	1 677	5 366	1 576	4 727
Chřest	187	288	223	356	222	334
Kapusta hlávková ¹⁾	77	987	60	961	61	1 035
Kapusta růžičková	0,3	3	0,2	0,6	0,7	5
Kedlubny ¹⁾	182	4 595	198	4 292	200	4 595
Kukuřice cukrová	911	4 553	1 009	6 055	525	2 624
Květák ¹⁾	240	2 641	244	3 654	247	3 705
Mrkev	856	30 987	913	33 055	858	30 897
Okurky nakládačky	287	11 474	283	11 328	291	11 649
Okurky salátové	19	427	29	584	20	497
Paprika	269	12 123	293	13 178	291	13 079
Pastinák	15	211	15	206	11	156
Pažitka	9	93	11	85	12	115
Petržel kořenová	260	4 397	305	4 729	280	5 038

Druh zeleniny	2020		2021		2022 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Pór	11	164	26	520	42	838
Rajčata	213	4 473	216	4 051	143	2 142
Ředkvička ¹⁾	405	1 905	390	2 651	470	4 226
Řepa salátová	241	3 402	283	3 900	268	4 014
Saláty i barevné ¹⁾	602	10 178	605	9 553	574	10 325
Špenát ¹⁾	467	6 113	535	6 956	577	7 498
Zelí hlávkové bílé a červené	1 044	44 090	1 003	42 306	888	33 733
Zelí pekinské ¹⁾	99	1 832	98	1 846	77	1 468
Zelenina ostatní	189	1 624	295	3 156	320	2 898
Tykve	710	12 641	673	12 447	726	13 075
Celkem	11 326	228 891	12 066	237 865	11 319	219 691

Pramen: ZUČM

Poznámka: ¹⁾ plodinu je možné pěstovat i jako druhý sled. Plocha i produkce ředkvičky převyšují údaje od ČSÚ, které provádí šetření v době, kdy ještě nemají pěstitelé vysety všechny sledy.

Tržní produkce – tj. zboží, které se odbytje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu sklizené zeleniny v ČR v roce 2020 podílela 74 %, v roce 2021 klesl její podíl na 71 %, v roce 2022 se odhaduje další pokles podílu, a to na cca 66 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uváděny podle reálně dosahovaných výnosů, které jsou vyšší než průměrné výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

V roce 2021 tržby za produkci tržní zeleniny oproti předchozímu roku mírně vzrostly (+3 %) na 2,5 mld. Kč. Výrazně se zvýšily tržby např. u česneku, řapíkatého celeru, hrášku, okurek, cukrové kukuřice, květáku a mrkve. K nárůstu tržby přispěly také vyšší sklizně některých druhů zeleniny v porovnání s rokem 2020, a to zejména mrkve, cibule, květáku, kukuřice cukrové, petržele a paprik.

Celkový výsledek roku 2022 bude z hlediska finančního vyjádření pravděpodobně pro některé pěstitelé zeleniny nepříznivý s ohledem na skutečnost, že se pěstitelům po většinu sezóny nedařilo promítnout rostoucí náklady do ceny zelenin, za které svou produkci realizovali na trhu. Výsledek bude také ovlivňovat i postup energetické krize a dopad na ceny skladování. Situace se pravděpodobně dotkne významněji menších pěstitelů.

Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2018–2021 uvádí tabulka v příloze č. 3 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

Trendy v zeleninářském sektoru ve vztahu k potřebám trhu lze shrnout v hlavní dva směry – bezpečnost a zdraví spotřebitele a ochrana životního prostředí.

Trendy v sektoru zeleniny se v posledních letech ve vztahu k potřebám trhu dlouhodobě nemění, zahrnují přizpůsobování se požadavkům obchodních řetězců a velkoobchodů, které pokrývají většinu trhu zeleninou v EU i u nás. Zahrnují v sobě i sledování základních celoevropských cílů stanovených

v základních dokumentech EU: Zelené dohodě (GREEN DEAL) a na ní navazující Strategii od zemědělců ke spotřebiteli (FARM TO FORK) a Strategii o biologické rozmanitosti (biodiverzitě). Vzhledem k tomu, že Evropská komise je v dosahování cílů GREEN DEAL velice ambiciózní, lze již nyní pozorovat trendy s nimi souvisejícími, a to především ve spojení s cíli zajištění bezpečnosti potravin, udržitelnosti zemědělství a ochrany přírodních zdrojů. V ČR jsou často tyto trendy uchopovány řetězci a velkoobchodníky různě a někdy až kontraproduktivně, často se zátěž z obchodníků přenáší jen na pěstitele.

Základní trendy ve vztahu k trhu se dají shrnout do několika následujících směrů:

kvalita vypěstované zeleniny, množství a doba dodávek, udržení čerstvosti a posklizňová úprava, zvyklosti spotřebitelů, atraktivita pro spotřebitele, obaly.

Pokračuje zájem spotřebitelů o zeleninu jako zdroj vitamínů a zdraví prospěšných látek na podporu imunity, a to především v souvislosti s koronavirem. Z hlediska trendů sílí požadavky řetězců na dodržování přísnějších limitů obsahu reziduí (MLR), tento trend sleduje stejně i praxe, např. v integrované produkci zeleniny bude v rámci nové SZP 2023+ zavedena právě kontrola obsahu MLR a jejich snížených limitů.

Hlavní trendy v pěstování zeleniny, související s bezpečností spotřebitele, jsou integrovaný systém produkce zeleniny, nízkoreziduální produkce zeleniny (kontrola obsahu reziduí v produktu, která může dosáhnout max. limit MLR 50–30 %) či bezreziduální produkce zeleniny (konečný produkt obsahuje rezidua pesticidů max. na úrovni kojenecké stravy) a ekologická produkce.

Díky pořadům o vaření roste zájem také o balené bylinky, případně o hrnkové bylinky, které lze v domácnosti úspěšně pěstovat za oknem (pažitka, levandule, máta, koriandr, tymián, rozmarýn), „baby“ formy zeleniny (mrkev, okurky, papriky), dále o batáty a celou skupinu tykví (cukety a hokkaido, muškátová dýně, máslová dýně, mexická dýně). Postupně se vyvíjí i systém balení. Začaly se distribuovat nové skládací přepravky, které se po použití umyjí, vydezinfikují a složené dodají pěstiteli. Začíná se omezovat zbytečné balení zeleniny do plastových sáčků. Na základě tlaku médií a zákazníků začínají v poslední době obchodní řetězce nakupovat více zboží od českých producentů.

Pandemie koronaviru přinesla v loňském i letošním roce zájem spotřebitelů o nákup zeleniny přímo na farmě nebo na farmářském trhu. Mezi doplňkovými cestami prodeje zeleniny, vzhledem k opatřením na omezení šíření onemocnění COVID-19, si v posledních letech stále více nachází své místo prodej tzv. zeleninových bedýnek, prodej zeleniny ze dvora, samosběr. Je však třeba zdůraznit, že touto formou prodeje projde jen velmi malá část české produkce zeleniny. Dalším trendem souvisejícím s pandemií koronaviru je prodej zeleniny přes internetové obchody, které zaznamenaly obrovský nárůst zájmu.

Obecné trendy v pěstování a spotřebě zeleniny v ČR

Druhá skladba u nás pěstovaných druhů zeleniny se významně nemění, mezi nejvíce pěstované druhy patří tradičně cibule, kořenová zelenina, hlávkové zelí. U některých farem se postupně projevují změny dané změnami poptávky spotřebitelů a odběratelů zeleniny. Roste obliba listové zeleniny (např. různé druhy salátů, bylinky, rukola, čerstvý špenát), ředkviček, kedluben a plodové zeleniny (rajčata, papriky, tykve, melouny). U jiných farem v blízkosti aglomerací lze v posledních letech vyzorovat přizpůsobení se zákazníkům při prodeji ze dvora nebo samosběrům, tj. rozšiřování spektra pěstovaných druhů, zavádění zpracování zeleniny apod. Ve skleníkové produkci pak jsou stabilním a převládajícím druhem rajčata, doplněná porosty okurek, u menších pěstitelů i dalšími druhy plodové zeleniny jako papriky, lilky apod.

Průměrný občan ČR dle ČSÚ zkonsumuje za rok nejvíce rajčat a cibule, naopak mezi druhy s nejnižší spotřebou dlouhodobě patří kapusta, fazolky a petržel. ČR je nejvíce soběstačná v produkci tradičních zeleninových druhů, jako je cibule a kořenová zelenina, naopak nejméně jsme soběstační v produkci plodové zeleniny.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následné cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrovaný systém pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM), byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha a po splnění podmínek dvouletého přechodného období dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

V roce 2022 přijala Valná hromada Svazu pro IPZ aktualizaci Pravidel pro integrovaný systém produkce zeleniny a Organizačního řádu Svazu pro IPZ vzhledem k novelizacím právního řádu ČR v dotčených oblastech. V rámci podpory agroenvironmentálních opatření Programu rozvoje venkova 2014–2020 (AEKO a NAEKO) žádala již většina (cca dvě třetiny) žadatelů v rámci přechodných závazků (NAEKO), pouze jedna třetina je ještě ve víceletém závazku (AEKO), a to vzhledem k přechodnému období SZP před nástupem SZP 2023+.

V roce 2022 je celkem 86 pěstitelů zařazených do tohoto systému pěstování zeleniny s celkovou výměrou 6 426 ha, což představuje 57% podíl z celkové pěstební plochy tržní zeleniny v ČR. V rámci systému IPZ bylo v tomto roce uděleno právo užívat ochrannou známku IPZ celkem 63 pěstitelům evidovaným a certifikovaným v tomto systému, 3 pěstitelé jsou evidováni a kontrolováni v rámci přechodného dvouletého období. Někteří pěstitelé zeleniny hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežadají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

Mezi nejvíce pěstované druhy v rámci IPZ patří cibule, mrkev, zelí, špenát a hrášek. Nejrozšířenější oblasti pro pěstování zeleniny v systému IPZ se nacházejí ve Středočeském kraji (více než polovina plochy v IPZ), dále pak v Jihomoravském a Královohradeckém kraji.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 437
2006	X	X	X	X	57	4 846
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119
2008	71	4 487	30	3 332	24	951
2009	80	4 920	50	3 934	9	380
2010	87	5 360	50	3 819	14	718
2011	93	6 092	54	4 826	13	397
2012	81	5 980	55	5 111	5	365
2013	79	5 951	59	5 448	6	255

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2014	75	5 707	58	5 010	6	387
2015	84	6 165	56	5 077	8	486
2016	93	7 314	59	5 860	10	523
2017	96	7 116	65	6 235	5	177
2018	99	7 011	69	6 278	2	101
2019	94	6 917	68	6 512	4	83
2020	76	6 615	63	6 454	4	101
2021	86	7 236	67	6 520	4	155
2022	86	6 426	63	5 908	3	87

Pramen: SZIF, ZUČM

Do IPZ jsou také zařazeny víceleté kultury jahodník a chřest, pro které platí odlišné podmínky, než pro jiné zeleninové druhy, což neumožňuje na zelinářských pozemcích jejich kombinovatelnost.

I v roce 2022 pokračovala informační kampaň ZUČM „ZELENINA S RODOKMENEM“, jejímž cílem je zvýšení povědomí veřejnosti o logu IPZ a jeho významu. Kampaň se snaží o fungující propojení v jednoduché linii spotřebitel – zelenina – pěstitel. Zelenina s rodokmenem, nebo také zelenina vypěstovaná v systému integrované produkce či zelenina z IPZ – to vše jsou synonyma pro zeleninu, která byla vypěstovaná v ČR způsobem šetrným k životnímu prostředí za přesně definovaných podmínek.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

Příznivý průběh podzimu roku 2022 prodloužil sezónu některých zeleninových druhů a umožnil dobrý vývoj a růst podzimních druhů zeleniny, nekomplikoval sklizeň. Celkový výsledek sezóny, mimo náklady na skladování, ovlivní také kvalita skladovatelných druhů, kde se předpokládá vyšší procento ztrát vzhledem k rozšířenému výskytu chorob (např. u cibule), avšak především k situaci na evropském trhu. Objevují se již informace z okolních států předpovídající nedostatek některých druhů jako např. cibule a hlávkového zelí.

V průběhu roku s růstem cen energií rostly zelinářům náklady na chlazení a skladování produkce po sklizni. Během podzimu se mnozí pěstitelé rozhodovali, zda omezit naskladňování – mnoho těch menších zvolilo spíše formu samosběrů a prodeje produkce bez uskladnění. Cena skladování během zimních měsíců pak bude základním faktorem, který ovlivní rozhodování každého pěstitele, zda v příštím roce založit porosty zeleniny nebo ekonomicky jistějších polních plodin.

V roce 2022 nedošlo k navýšení celkových skladovacích kapacit pro zeleninu. I přes počáteční obavy nakonec v průběhu listopadu, díky určité stabilizaci energetické krize, přistoupily k naskladnění produkce především větší podniky. Pro sezónu 2022/2023 tak bylo k 15. 11. 2022 naskladněno 47,7 tis. t zeleniny, což je o 22 % méně oproti předchozí sezóně. Celková skladovací kapacita je tak využita pouze z 33 %. Největší objemy naskladněné zeleniny představují cibule (15,0 tis. t), mrkev (11,6 tis. t), hlávkové zelí (8,6 tis. t), celer (7,6 tis. t), petržel (2,0 tis. t) a řepa salátová (2,3 tis. t), dále též pekingské zelí (0,4 tis. t) a hlávková kapusta (0,1 tis. t).

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 15. 11. 2022

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Naskladněno v t	Podíl z celkové kapacity skladů	Využití kapacity skladů
Chlazené sklady	44	64	50 000	30 145	34,5 %	60,3 %
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	400	1,6 %	16,9 %
Větrané sklady	58	96	92 500	17 130	63,9 %	18,5 %
CELKEM	104	163	144 860	47 675	100,0 %	32,9 %

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V první polovině roku 2022 proběhlo roční statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2021. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl objemu 86 522 t, tj. meziroční pokles o cca 4 %.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2021 snížil oproti předchozímu roku o 21 % na 41 333 t, nákup ze zahraničí se naopak o 17 % zvýšil na 30 719 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska tvořil, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkové zelí bílého (32 %), přestože byl oproti předchozímu roku o 9 % nižší. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny ze zahraničí tvořil nákup okurek nakládaček (37 %), který se meziročně zvýšil téměř o 50 %. Pro výrobu zeleninových výrobků bylo v roce 2021 nakoupeno z tuzemska o 6 % více upravené zeleniny než v roce 2020, z toho nejvíce cibule suché. Ze zahraničí se nakoupilo pro zpracování téměř 11 054 t upravené zeleniny, zeleninových protlaků a koncentrátů, což bylo o 26 % více než v roce 2020. Největší podíl z nákupu upravené zeleniny tvořila, podobně jako v předchozích letech, rajčata (28 %).

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2019		2020		2021	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	od	do	od	do	od	do
Brokolice	-	*	*	-	*	-	-	-	*	*	*	*
Celer	1 000	1 556	1 450	1 749	1 325	1 282	4,60	9,00	3,51	6,82	3,20	6,48
Cuketa	183	*	*	-	-	-	2,87	3,20	*	*	2,59	2,66
Cibule suchá	1 084	1 293	288	*	*	*	9,48	19,96	7,12	13,67	6,37	12,99
Cibule nakládačka	*	-	-	*	712	398	14,33	14,50	14,79	14,81	14,20	14,39
Červená řepa	1 518	1 242	2 679	*	1 110	1 065	2,57	3,54	2,15	3,30	2,40	3,67
Česnek	*	*	*	*	-	-	49,08	60,03	*	*	*	*
Fazolka – lusky	-	-	-	-	*	-	-	-	*	*	-	-
Feferony	138	*	*	809	420	651	17,09	48,54	24,75	48,85	23,65	27,50
Hrášek – zrno	1 624	2 668	2 177	*	-	-	9,13	9,38	9,68	10,44	8,85	10,16
Kapusta hlávková	412	*	*	*	49	*	5,27	6,92	4,75	7,52	4,38	6,32
Kopr	*	123	134	-	-	-	*	*	7,22	7,22	5,82	5,98
Křen	*	*	*	772	436	338	30,10	41,18	20,78	36,05	8,57	20,10
Kukuřice cukrová	*	*	-	-	*	-	*	*	*	*	-	-
Květák	*	*	*	-	*	*	3,97	5,16	4,60	6,63	3,39	5,20
Mrkev, karotka	4 524	5 730	5 196	5 154	4 247	4 558	2,25	5,51	1,99	6,87	2,03	8,58
Nat' (petrželová, celerová)	*	*	*	*	*	*	3,67	5,12	3,06	10,33	8,65	15,31
Petržel	*	580	409	*	*	*	4,51	6,69	2,75	6,50	2,84	5,32
Pastinák	321	342	*	*	*	*	4,76	12,22	4,50	7,45	3,86	5,23
Okurky nakládačky	5 350	8 447	5 256	11 864	7 548	11 266	5,80	25,25	4,36	27,85	7,43	24,05
Okurky salátové	1 564	375	296	493	232	178	11,06	20,89	6,91	17,17	5,86	10,73
Paprika zelená	1 223	936	*	251	320	154	10,34	16,19	9,72	37,68	10,57	14,02
Paprika červená	1 559	1 094	1 320	1 335	1 019	1 034	14,37	28,19	13,28	31,47	14,12	37,15
Paprika beraní roh	211	126	367	460	511	362	16,36	17,44	17,25	21,76	15,84	20,24
Pór	*	5	*	2	*	*	15,24	46,25	10,14	34,88	17,12	49,56
Rajčata červená	*	544	*	*	*	*	6,32	11,29	16,45	44,55	21,26	62,85
Ředkev	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Saláty	1 480	1 753	*	*	*	2 147	10,61	182,21	7,56	147,03	9,87	140,50
Špenát	4 654	6 001	*	*	*	*	3,92	6,36	3,81	6,19	4,28	8,63
Tykev	-	*	*	*	*	*	*	*	7,80	8,29	*	*
Zelí hlávkové bílé	11 931	14 494	13 225	4 369	4 110	3 760	3,14	8,83	2,69	6,91	2,70	7,19
Zelí hlávkové červené	1 533	1 175	1 482	822	927	1 116	3,88	9,87	2,76	6,81	3,39	6,84
Zelí pekinské	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Ostatní	611	990	590	*	195	66	4,62	16,23	3,12	16,83	7,84	26,85
Celkem	45 800	52 170	41 333	32 972	26 313	30 719	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2020		2021	
	2020	2021	2020	2021	od	do	od	do
Brokolice	4	-	387	*	13,40	27,80	12,56	26,99
Celer	*	*	*	*	17,11	17,72	15,18	16,03
Cuketa	-	-	*	24	-	*	20,04	30,63
Cibule suchá	*	*	*	647	10,03	56,59	13,25	55,77
Cibule nakládačka	*	*	*	*	14,91	214,21	14,75	61,94
Červená řepa	42	*	-	2	32,90	73,35	31,93	69,55
Česnek	16	22	224	241	66,09	77,75	53,99	72,68
Fazolka - lusky	*	*	351	281	16,53	21,40	15,28	18,33
Feferony	10	5	-	*	52,46	64,70	59,64	68,81
Hrášek - zrno	*	*	423	684	20,51	23,97	19,52	26,91
Kapusta hlávková	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopr	*	4	*	*	59,01	78,60	173,97	177,37
Křen	*	21	-	*	26,31	60,89	48,99	58,15
Kukuřice cukrová	*	*	73	402	25,34	28,44	22,96	24,53
Květák	-	-	707	*	14,12	21,07	13,90	22,76
Mrkev, karotka	77	66	*	217	11,91	24,65	14,24	69,13
Nat' (petrželová, celerová)	*	35	*	*	72,20	123,88	96,94	199,20
Petržel	*	*	-	-	*	*	*	*
Pastinák	*	*	*	*	11,63	18,49	*	*
Okurky nakládačky	*	*	*	518	9,01	28,36	14,45	24,20
Okurky salátové	*	*	*	*	*	*	15,63	19,37
Paprika zelená	*	*	116	277	22,10	48,77	22,44	42,25
Paprika červená	84	210	264	600	27,58	67,82	22,91	110,16
Paprika beraní roh	-	-	-	-	-	-	-	-
Pór	*	-	388	*	15,28	17,53	16,43	17,55
Rajčata červená	*	86	1 268	3 071	20,43	55,67	18,29	86,33
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	-	-	-	-	-	-	-	-
Špenát	*	*	175	*	14,52	19,03	16,87	17,60
Tykev	-	-	*	*	*	*	*	*
Zelí bílé	563	818	555	398	5,21	8,50	4,82	6,64
Zelí červené	*	-	-	-	*	*	-	-
Zelí pekingské	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	*	*	1 017	1 153	15,98	65,65	13,30	143,76
Celkem	3 209	3 416	8 794	11 054	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;
* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Ze zjištěných údajů vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny v objemu 122 700 t byla v roce 2021 o 20 % nižší než v roce předchozím. Největší podíl z celkové výroby zeleninových výrobků tvořila výroba sterilované zeleniny (39 %), která se však oproti roku 2020 snížila o 16 % na 47 854 t. Z výroby sterilované zeleniny činila největší podíl výroba okurek nakládaček (48 %), přestože se meziročně snížila o 16 %. V roce 2021 klesla i výroba zmrazené zeleniny a směsí, ale přesné údaje nelze z důvodu ochrany důvěrnosti údajů zveřejnit. Výroba kečupu se v porovnání s rokem 2020 snížila více jak o polovinu na 5 071 t, naopak výroba rajčatového protlaku vzrostla o 14 % na 4 311 t. V porovnání s předchozím rokem se o 19 % snížila výroba kysaného zelí na 10 635 t. Výroba sterilovaných směsí a salátů se rovněž snížila, a to o 2 % na objem 12 549 t, naproti tomu výroba polotovarů z chlazené nebo čerstvé zeleniny zůstala téměř stejná jako v roce předchozím.

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR včetně diaproductů (t)

Zeleninový výrobek	Výroba v tunách					
	2017	2018	2019	2020	2021	
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)	25 861	25 096	26 277	28 955	*	
Sterilované zeleninové směsi a saláty	18 617	11 471	16 246	12 798	12 549	
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)	55 955	58 488	60 144	56 690	47 854	
v tom	okurky nakládačky	29 324	32 600	34 093	27 555	23 045
	zelí sterilované ostatní	660	1 220	1 155	1 065	1 014
	zelí červené v kořeněném nálevu	3 331	3 289	3 002	3 605	*
	zelí bílé v kořeněném nálevu	7 156	6 733	8 408	10 640	8 755
	hrášek – zrno	*	*	*	*	3 293
	kukuřice cukrová	*	*	*	*	1 350
Kysané zelí	15 032	11 531	12 724	13 080	10 635	
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)	*	353	*	*	*	
Kečup	21 167	25 287	12 453	13 990	5 071	
Rajčatový protlak	4 314	4 437	4 062	3 783	4 311	
Dětská a kojenecká výživa	*	*	*	*	*	
Zeleninové šťávy	*	*	587	*	548	
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny	11 732	12 948	15 785	15 535	15 473	
z toho: – zeleninové směsi	3 937	4 284	6 881	13 916	13 894	
Ostatní	5 294	5 064	5 082	6 064	2 238	
Celkem	160 657	156 194	154 323	152 580	122 700	

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: *nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

V roce 2022, a to především ve druhé polovině roku, nastaly ve zpracovatelském průmyslu komplikace. Hlavním důvodem byl růst cen energií potřebných pro zpracovatelský průmysl (mrazírny, konzervárny). Zpracovatelské podniky proto omezily odběr zeleniny pěstované pro zpracování. V důsledku konfliktu na Ukrajině chybí také některé vstupy, např. sklenice pro konzervárny, které se dovážely z Ruska. Zpracovatelské závody utlumují v případě mražení energeticky náročné skladování, v případě konzerváren snižují kapacitu produkce apod.

DOVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků se v roce 2021 meziročně zvýšil o 3,5 % na 204,8 tis. t. v hodnotě 5,3 mld. Kč. Dovoz ze zemí EU vzrostl o 3,2 % na 182,3 tis. t zpracované zeleniny v hodnotě 4,6 mld. Kč. Mezi největší dodavatele patřilo Polsko (42,2 tis. t), následovalo Německo (29,5 tis. t), Itálie (26,4 tis. t), Rakousko (19,9 tis. t) a Slovensko (17,7 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2021 dosáhl téměř stejného objemu jako v předchozím roce, tj. 21,3 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se především o okurky salátové a okurky nakládačky konzervované nebo upravené v octě, konzervovaná rajčata, zmrazenou zeleninu, zeleninové sušené směsi a konzervované bambusové výhonky. Největšími importéry bylo Turecko (7,0 tis. t) a Čína (4,5 tis. t), dále Tunisko (2,5 tis. t), Ukrajina (1,9 tis. t) a Egypt (1,8 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	64 288	1 319 292	66 735	1 378 247	67 660	1 414 858
Zelenina prozatím. konzerv.	2 887	31 392	2 046	49 565	1 478	35 526
Zelenina sušená	4 467	292 132	4 382	316 945	4 729	355 820
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	23 097	497 452	28 808	705 631	30 459	757 918
Rajčata konzerv., ne v octě	30 167	634 215	32 164	729 128	31 900	782 676
Šťáva z rajských jablek	1 162	14 406	1 064	12 150	1 126	12 254
Kečupy aj. omáčky z rajčat	18 196	509 588	18 527	521 087	24 353	710 953
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	913	37 777	1 022	40 336	697	30 365
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	39 010	1 023 772	43 180	1 170 093	42 356	1 191 666
CELKEM	184 176	4 361 690	197 929	4 923 180	204 788	5 292 036

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2021 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	24 452
	Belgie	15 193
	Slovensko	8 246
	Německo	5 111
	Rakousko	4 587
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	15 456
	Německo	3 508
	Tunisko	2 491
	Španělsko	2 288
	Polsko	1 787
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrzená	Maďarsko	8 879
	Itálie	8 205
	Německo	8 009
	Slovensko	4 225
	Polsko	3 199
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	11 123
	Turecko	6 585
	Rakousko	4 231
	Slovensko	3 290
	Polsko	2 496

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

VÝVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Vývoz (včetně reexportu) zpracované zeleniny a zeleninových výrobků z ČR se v roce 2021 meziročně snížil o 1,9 % na celkových 62,8 tis. t v hodnotě 2,3 mld. Kč. Veškerý vývoz směřoval do zemí EU a meziročně poklesl o 2,1 %. Největší objem zpracované zeleniny byl dodán na Slovensko (29,8 tis. t), dále pak do Rakouska (9,3 tis. t), Polska (4,2 tis. t) a Německa (3,9 tis. t).

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	15 351	331 594	15 865	469 488	19 241	765 380
Zelenina prozatímně konzervovaná	95	1 741	16	742	113	3 088
Zelenina sušená	877	71 349	2 372	87 254	1 251	62 622
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	12 671	317 217	14 146	398 090	13 614	406 451
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 297	127 070	5 474	137 839	4 045	111 999
Šťáva z rajských jablek	167	2 142	162	2 289	105	1 612
Kečupy aj. omáčky z rajčat	12 043	343 936	12 368	396 774	12 875	423 343
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	2 422	117 927	2 942	147 594	1 868	91 840
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	10 227	384 253	10 652	473 984	9 690	470 395
CELKEM	59 148	1 697 233	63 998	2 114 054	62 802	2 336 730

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2021 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	9 575
	Rakousko	2 830
	Maďarsko	2 092
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Slovensko	2 749
	Polsko	736
	Rakousko	305
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrzená	Slovensko	5 415
	Polsko	1 031
	Španělsko	843
	Rakousko	725
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	6 536
	Rakousko	2 645
	Finsko	2 108
	Rumunsko	891

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodu s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodu se zpracovanou zeleninou, které se každoročně zvyšuje.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tuny	-98 657	-107 529	-114 502	-125 028	-133 931	-141 986
Tis. Kč	-2 164 601	-2 204 181	-2 152 158	-2 664 457	-2 809 126	-2 955 306

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Podrobnější údaje o dovozech a vývozech zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. 2 této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2021 zvýšila ve srovnání s předchozím rokem, a to o 3,6 kg (+3,8 %). Zvýšila se spotřeba téměř veškeré zeleniny kromě okurek, kedluben, špenátu a petržele. V roce 2022, vzhledem k inflaci a snížení kupní síly obyvatelstva, lze očekávat naopak snížení spotřeby zeleniny. Celková míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny v roce 2021 dosáhla 39,6 %.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

tj. přepočet všech výrobků ze zeleniny na hodnotu zeleniny čerstvé

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spotřeba	77,8	82,9	86,4	84,8	87,3	88,2	87,1	87,0	93,2	96,8

Pramen: ČSÚ

Poznámka: zahrnuje zeleninu listovou, kořenovou, košťálovou, plodovou, cibulovou, luskovou, která je určena na prodej spotřebitelům, výrobní spotřebu (např. na výrobu kysaného zelí, nakládaných okurek, zmrazených zeleninových výrobků atd.) i naturální spotřebu.

Na spotřebě jednotlivých druhů potravin, např. masa, ovoce, zeleniny, rýže, těstovin atd. se promítá změna stravovacích zvyklostí ovlivněná turistickým ruchem a počtem cizinců v naší populaci, ale největší vliv na spotřebu potravin mají ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv, hnojiv, přípravků na ošetřování zvířat a rostlin, vysokou marží obchodních řetězců a koupěschopností obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu.

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celer	1,3	2,0	2,1	2,0	2,1	2,2	2,1	2,5	2,8	2,8
Cibule	9,3	11,0	10,9	10,1	10,3	10,2	11,0	11,1	11,9	12,3
Česnek	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,9
Fazolové lusky	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4
Hrachové lusky*	0,5	0,8	0,9	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6	0,8	0,8
Kapusta	0,3	0,2	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kedlubny	2,4	2,4	2,2	2,2	2,1	2,3	2,1	2,1	2,5	2,2
Květák	2,6	2,6	2,7	2,6	2,3	2,6	2,8	2,3	2,3	2,7
Melouny	7,1	7,6	7,2	8,0	8,2	8,2	8,1	8,0	8,3	8,9
Mrkev	6,1	7,0	6,9	6,7	6,9	7,1	7,1	7,0	8,0	8,2
Okurky nakládačky	2,0	2,0	2,8	2,5	3,0	3,3	2,5	2,6	2,7	2,4
Okurky salátové	6,7	5,9	6,4	6,5	6,4	6,4	6,0	6,3	6,5	6,4
Paprika zelenin.	5,2	5,0	5,4	5,6	5,8	5,6	5,7	5,1	5,5	5,8
Petržel	0,7	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	1,0	1,1	1,2	1,1
Rajčata	10,7	11,4	11,3	11,2	11,8	11,2	11,8	12,0	12,0	12,6
Saláty listové	1,4	1,6	1,8	2,3	2,0	2,4	2,5	2,4	2,4	2,6
Špenát	1,0	1,0	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	1,2	1,0
Zelí hl. bílé a červené	8,1	8,0	8,4	7,4	7,9	8,0	6,8	6,9	7,5	7,5
Ostatní zelenina	8,8	10,4	11,7	11,1	11,2	11,3	11,3	11,7	12,9	14,5
Houby	2,4	2,3	2,5	2,6	2,8	3,0	3,0	3,1	3,5	3,3

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * vylouštěná hrachová zrna (zelený hrášek)

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny, než je minimální doporučené množství stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

Trh se zeleninou v EU byl v roce 2021 charakteristický nízkou úrovní cen kořenové zeleniny, cibule a hlávkového zelí trvajícím od konce předchozího roku. Nízké ceny i ostatních druhů zeleniny se nepodařilo navýšit ani s nástupem nové sklizně v roce 2021, ani v průběhu zimních měsíců při dlouhodobějším skladování.

Nárůst nákladů na pěstování zeleniny v roce 2022 se bohužel nedařilo pěstitelům dostatečně promítnout do cen, za které svou produkci realizovali na trhu. Vzhledem k dostatku zeleniny na evropském trhu po celou dobu sezóny 2021/2022 v důsledku dobré sklizně se po většinu sezóny držely ceny na našem trhu velmi nízko. Do ČR tak celou dobu proudila zelenina z přebytků na ostatních evropských trzích za velmi nízké ceny. Ve druhé polovině této sezóny se začal projevovat rovněž vliv inflace a snižování kupní síly spotřebitelů. Ceny, jak spotřebitelské, tak i ceny zemědělských výrobců, poté začaly mírně stoupat.

Ceny zemědělských výrobců (dále jen CZV) v roce 2021 se v meziročním srovnání nejvíce zvýšily u petržele bez natě, česneku, červeného hlávkového zelí, hlávkového salátu a hlávkového zelí bílého. Naproti tomu došlo k výraznějšímu snížení CZV u hlávkové kapusty, květáku a rajčat, méně u kedluben, paprik a cibule.

V průběhu roku 2022 se průměrné CZV všech sledovaných druhů zeleniny zvyšovaly, kromě česneku. Nejvíce vzrostla průměrná CZV u kapusty hlávkové, rajčat a salátů, podstatně se též zvýšila např. u květáku, paprik a zelí hlávkového bílého i červeného. Nárůst cen zejména ve druhé polovině roku 2022 nastal rovněž v důsledku konfliktu na Ukrajině, kdy došlo k prudkému zvýšení cen energií, pohonných hmot, hnojiv a obalových materiálů.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny v ČR (CZV v Kč/t)

Druh zeleniny	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Celer bez natě	8 842	9 247	10 803	11 074	10 684	11 176	13 778
Cibule suchá	7 800	5 654	7 672	11 224	7 486	7 100	8 373
Česnek	127 812	116 935	91 538	90 741	88 823	95 995	92 019
Kapusta hlávková	8 486	10 178	13 542	13 996	13 625	10 320	23 333
Kedlubny	22 811	23 527	27 355	26 057	30 900	28 694	30 679
Květák	15 437	15 686	16 816	17 467	21 215	17 661	24 457
Mrkev bez natě	7 608	6 701	9 353	8 464	7 734	8 013	8 321
Okurky nakládačky	-	-	20 667	23 333	-	21 667	-
Okurky salátové	20 455	21 424	22 837	24 168	23 203	22 442	23 948
Paprika zeleninová	19 703	23 590	21 027	30 146	23 739	22 325	26 173
Petržel bez natě	16 571	17 832	30 437	25 465	17 252	24 391	24 966
Rajčata	24 615	22 699	22 729	30 526	43 404	38 840	47 098
Saláty	31 681	30 573	30 840	33 557	39 023	41 961	51 150
Špenát	-	-	12 099	20 651	27 730	3 210	3 739
Zelí hlávk. červené	7 669	7 405	8 377	9 514	7 543	9 093	12 591
Zelí hlávkové bílé	5 069	4 909	6 828	8 110	6 381	6 853	10 059

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * období od 1. 1. – 31. 10. 2022

Spotřebitelské ceny

Index spotřebitelských cen (SC) čerstvé zeleniny v roce 2021 zaznamenal meziroční zvýšení a dosáhl 102,7. Ceny jednotlivých druhů čerstvé zeleniny však vykazovaly v průběhu roku 2021 rozdílný vývoj, přičemž k nejvýraznějšímu zvýšení došlo u rajčat a česneku. Významnější pokles průměrné roční SC nastal u brokolice, květáku, papriky zeleninové a cibule suché.

V roce 2022 vykazovaly ceny sledovaných zeleninových druhů různou míru růstu. V rámci sledovaných komodit se snížila průměrná SC za prvních deset měsíců pouze u květáku a mrkve bez natě. Cena cibule se během sledovaného období navyšovala, přesto se pohybovala pod úrovní SC z roku 2020, ale nad úrovní SC roku 2021. U hlávkového zelí bílého rostla cena nejvíce v období od dubna do června 2022. Ceny rajčat a salátových okurek byly v meziročním porovnání také vyšší, nejvyšší ceny bylo dosaženo u rajčat v dubnu 2022 (86,82 Kč), u okurek salátových v únoru 2022 (70,58 Kč). U paprik se SC držela na vysoké úrovni po celých 10 měsících roku 2022.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Brokolice	ks	24,41	26,56	23,94	30,74	34,32	26,90	30,28
Celer	kg	28,80	23,69	22,53	31,60	28,67	25,96	28,14
Cibule suchá	kg	15,38	13,12	15,48	25,57	18,68	16,31	18,95
Česnek	kg	127,88	121,28	105,23	116,43	151,25	158,34	161,17
Květák	ks	36,73	33,86	37,19	41,40	46,85	39,80	36,65
Mrkev bez natě	kg	18,75	15,24	22,60	22,89	21,22	21,18	19,72
Okurky salátové	kg	40,78	41,90	45,30	43,97	48,09	44,46	50,94
Paprika zeleninová	kg	65,09	63,06	60,98	67,11	67,41	64,90	72,54
Rajčata	kg	40,88	44,94	44,75	49,24	52,30	57,04	64,78
Salát ledový	ks	20,21	21,91	23,65	23,95	23,33	22,76	26,58
Zelí bílé	kg	13,54	12,55	14,82	25,16	19,62	18,81	23,59

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměr za období od 1. 1.–31. 10. 2022

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR

DOVOZ

V roce 2021 se dovoz čerstvé zeleniny do ČR oproti předchozímu roku opět snížil o 1,4 % na 574,2 tis. t, i když její hodnota byla meziročně o 4,6 % vyšší a dosáhla 12,8 mld. Kč. Dodávky zeleniny ze zemí EU se mírně snížily na 523,8 tis. t a na celkovém objemu dovozu čerstvé zeleniny se podílely 91 %. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (122,3 tis. t, tj. mírný meziroční nárůst), a to zejména salátové okurky, melouny, rajčata, papriky a česnek. Druhým největším dodavatelem čerstvé zeleniny bylo Nizozemsko (97,6 tis. t, tj. téměř 12% pokles), odkud byla dodávána především cibule, mrkev, dále rajčata, papriky, zelí a celer. Třetím významným dodavatelem bylo Německo (82,0 tis. t, tj. 8% pokles) s dodávkami cibule, zelí, melounů, salátových okurek a paprik.

Mezi další významné dodavatele čerstvé zeleniny patřila také Itálie (65,8 tis. t, tj. meziroční nárůst o 16 %) a Polsko (50,4 tis. t, tj. 7% snížení). Čerstvá zelenina byla také v menším množství dovážena rovněž ze třetích zemí, např. z Maroka, Albánie, Turecka, Severní Makedonie, Brazílie a Egypta.

Nepříznivé klimatické excesy, které v roce 2022 postihly některé evropské státy, měly negativní dopad i na tamní produkci čerstvé zeleniny, což se odrazilo i na výši dodávek do ČR. V období od ledna do srpna 2022 bylo do ČR dovezeno celkem 394,6 tis. t čerstvé zeleniny, což je o 7,5 % méně oproti stejnému období minulého roku. Dodávky ze zemí EU se za stejné období rovněž snížily, a to o více jak 11 % na 347,4 tis. t. Nejvíce zeleniny bylo dovezeno ze Španělska (87,9 tis. t), Nizozemska (76,8 tis. t), Itálie (48,4 tis. t), Německa (31,7 tis. t), a Polska (23,3 tis. t).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2019	2020	2021	2022*	2019	2020	2021	2022*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	587 817	582 182	574 181	394 550	12 241 962	12 257 199	12 815 373	9 325 249
Z toho:								
Celer bulvový	11 128	11 563	11 234	8 502	181 619	107 037	106 843	102 276
Celer ne bulvový	3 366	2 437	3 452	2 436	62 535	50 963	68 398	49 488
Cibule	64 371	62 967	64 707	43 795	824 493	560 838	556 461	391 670
Cibule-šalotka	512	483	430	301	20 239	17 673	24 978	15 643
Česnek	7 000	6 015	7 398	4 369	333 614	397 209	463 703	246 250
Fazole	379	335	565	550	20 709	25 642	41 007	40 281
Fenykl hlíznatý	340	340	337	210	10 171	10 308	10 760	8 586
Hrách	813	790	556	497	33 848	30 996	35 371	29 325
Chřest	478	540	510	395	36 337	40 913	53 183	40 343
Kapusta růžičková	1 082	1 356	1 331	796	24 770	35 478	36 649	20 645
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	16 731	15 850	17 250	10 843	346 808	367 509	409 587	272 710
Křen	1 019	1 001	923	653	51 516	52 348	44 002	30 292
Kukuřice cukrová	1 878	887	1 621	681	28 572	29 934	40 881	22 711
Květák a brokolice	22 316	22 728	24 243	20 176	412 126	469 527	479 194	398 326
Lilek	2 610	2 553	2 475	1 700	72 710	78 900	73 875	52 917
Melouny	96 855	92 837	99 172	75 489	1 004 537	972 359	1 000 153	1 036 741
Mrkev	40 797	48 927	47 059	32 506	420 030	424 063	469 265	275 123
Okurky nakládačky	12 195	12 346	10 249	8 427	163 333	208 266	178 036	120 561

Druh	2019	2020	2021	2022*	2019	2020	2021	2022*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	587 817	582 182	574 181	394 550	12 241 962	12 257 199	12 815 373	9 325 249
Z toho:								
Okurky salátové	64 623	66 236	56 769	33 202	1 322 292	1 465 760	1 326 084	941 855
Paprika zeleninová	48 478	50 982	50 146	32 688	1 757 889	2 045 007	1 974 105	1 417 679
Pór	8 679	8 617	7 889	5 789	188 922	168 380	215 991	87 742
Rajčata	88 084	77 950	71 666	48 725	2 600 055	2 492 016	2 656 109	2 025 385
Ředkvička, řepa salátová ap.	18 216	19 703	15 694	13 306	335 046	326 307	318 579	246 109
Salát hlávkový	15 136	15 084	15 844	10 512	609 064	649 664	749 627	531 503
Salát ostatní	7 736	6 968	7 341	4 766	248 520	243 581	294 588	236 375
Špenát	1 104	958	1 084	779	92 651	91 384	107 940	77 820
Tykve ost.	2 379	2 593	4 507	1 451	49 169	55 868	66 742	35 282
Tykve – cukety	5 600	6 120	7 190	4 007	131 806	164 406	175 433	128 176
Zelí bílé, červené	28 356	30 143	28 948	17 946	290 703	170 300	210 030	179 628

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2022

VÝVOZ

Vývoz čerstvé zeleniny (včetně reexportu) z ČR v roce 2021 v porovnání s předchozím rokem vzrostl, a to téměř o 12 % na celkových 73,6 tis. t v hodnotě téměř 2,0 mld. Kč. Vývoz směřoval výhradně do zemí EU, a to zejména na Slovensko (43,9 tis. t), dále do Německa (17,5 tis. t), Polska (3,9 tis. t), Maďarska (2,1 tis. t) a Rumunska (2,0 tis. t). Oproti předchozímu roku výrazně vzrostl vývoz okurek nakládaček a hrášku, dále se zvýšil rovněž vývoz listového salátu, kapusty, ředkviček nebo česneku.

V období od ledna do srpna 2022 bylo z ČR vyvezeno 63,2 tis. t čerstvé zeleniny v hodnotě 1,7 mld. Kč, což je o 38 % více oproti stejnému období minulého roku, a to téměř pouze do zemí EU. Největší množství zeleniny směřovalo na Slovensko (38,1 tis. t), dále do Německa (14,4 tis. t) a Polska (4,0 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2019	2020	2021	2022*	2019	2020	2021	2022*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	72 995	65 992	73 602	63 155	1 753 725	1 621 013	1 975 495	1 718 840
Z toho:								
Celer bulvový	2 697	1 654	1 442	1 887	52 159	26 125	26 216	37 785
Cibule	4 832	4 703	4 587	3 847	91 335	79 432	75 519	68 837
Česnek	853	453	593	455	49 406	38 734	50 463	35 639
Hrách	1 603	2 958	4 834	1 688	16 474	23 586	44 731	19 809
Chřest	42	45	57	50	2 320	3 913	6 812	5 839
Kapusta růžičková	137	192	430	284	4 277	5 965	11 432	7 227
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	2 112	2 008	2 262	1 249	47 582	42 466	68 680	33 491
Květák a brokolice	3 056	3 341	2 487	1 903	73 652	114 067	73 366	50 882
Melouny	7 117	4 413	4 111	5 000	85 571	55 600	48 734	68 719
Mrkev	5 653	6 251	4 651	2 744	76 894	73 079	61 237	38 445

Druh	2019	2020	2021	2022*	2019	2020	2021	2022*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	72 995	65 992	73 602	63 155	1 753 725	1 621 013	1 975 495	1 718 840
Z toho:								
Okurky nakládačky	7 541	6 334	13 040	12 704	65 167	66 610	113 782	115 946
Okurky salátové	3 341	3 260	2 740	1 932	78 707	78 939	78 479	66 446
Paprika zeleninová	7 135	7 376	5 641	3 789	237 396	253 973	218 999	174 697
Pór	780	676	828	603	24 186	20 474	35 535	19 282
Rajčata	6 926	6 311	6 490	6 336	221 959	240 813	280 206	268 539
Salát hlávkový	2 563	2 372	2 476	1 734	94 049	79 817	111 507	94 029
Salát ostatní	1 169	914	1 299	856	44 242	38 543	67 568	50 808
Ředkvička, řepa salátová apod.	2 941	2 448	2 675	2 355	75 398	57 215	68 535	54 501
Zelí bílé, červené	5 341	4 568	4 165	2 988	72 365	45 716	51 036	44 800

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2022

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Od roku 2012 se úhrnné pasivum každoročně zvyšuje. V roce 2021 přesáhlo záporné saldo zahraničního obchodu z hlediska finančního 10,8 mld. Kč.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Tuny	-541 326	-547 811	-552 423	-514 822	- 516 190	-500 579	-331 395
Tis. Kč	-9 332 665	-9 665 560	-10 012 356	-10 488 237	-10 636 186	-10 839 878	-7 606 409

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2022

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Domácí produkce celkem	48,8	43,4	51,2	59,9	58,7
z toho: tržní produkce	44,4	40,0	51,0	51,2	53,7
samozásobení	4,4	3,4	0,2	8,7	4,7
Dovoz	82,4	70,0	65,6	59,6	64,7
Celková nabídka	131,2	113,4	116,8	119,5	123,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	114,2	97,0	104,5	94,6	95,3
Samozásobení (snížené o ztráty)	4,0	3,1	0,2	8,0	4,3
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	1,1	6,6	6,7	13,1	18,8
Vývoz	11,9	6,7	5,4	3,8	5,2
Celkové užití	131,2	113,4	116,8	119,5	123,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Domácí produkce celkem	41,8	34,2	36,1	43,7	44,2
z toho: tržní produkce	32,2	33,6	34,8	31,0	33,1
samozásobení	9,6	0,6	1,3	12,7	11,1
Dovoz	46,8	43,2	48,5	47,0	42,9
Celková nabídka	88,6	77,4	84,6	90,7	87,1
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	71,1	69,8	75,6	66,4	66,7
Samozásobení (snížené o ztráty)	7,7	0,6	1,2	11,7	10,2
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	1,0	1,5	0,5	8,1	5,7
Vývoz	8,8	5,5	7,3	4,5	4,5
Celkové užití	88,6	77,4	84,6	90,7	87,1

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Domácí produkce celkem	53,3	35,6	44,9*	45,4	45,4
z toho: tržní produkce	49,9	35,2	44,8	44,1	42,3
samozásobení	3,4	0,4	0,1	1,3	3,1
Dovoz	31,3	30,2	31,7	30,3	25,1
Celková nabídka	84,6	65,8	76,6	75,7	70,5
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	73,1	57,1	66,4	62,6	60,7
Samozásobení (snížené o ztráty)	2,9	0,4	0,1	1,2	2,9
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	4,8	3,1	5,4	7,7	2,7
Vývoz	3,8	5,2	4,7	4,2	4,2
Celkové užití	84,6	65,8	76,6	75,7	70,5

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.; * produkce upravena na základě bilance

PŘÍLOHY

Příloha č. I – Přehled uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny – stav ke dni 31. 8. 2022

Organizace producentů	Sídlo	Rok uznání	Registrované druhy
CZ FRUIT, odbytové družstvo	Praha 6	2005	Ovoce
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů	Holovousy	2007	Ovoce
Jihomoravská zelenina, družstvo	Velké Bílovice	2005	Zelenina, ovoce, zpracované ovoce a zelenina
Odbytové družstvo EKO – ODBYT, družstvo	Slaný	2008	Ovoce
Odbytové družstvo LITAZEL	Bohušovice nad Ohří	2005	Zelenina
Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny	Synkov-Slemeno	2009	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo Polabí	Přerov nad Labem	2010	Zelenina, meloun
Družstvo OZC Jizera	Předměřice nad Jizerou	2011	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo ovoce Český ráj	Praha 9	2012	Ovoce
Odbytové družstvo Berry	Dobré Pole, Vitice	2012	Jahody, maliny, ostružiny, borůvky, česnek
M.O.Z. družstvo pěstitelů	Sedlnice	2012	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Bohemia Apple, družstvo	Praha 4	2013	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
NATURE FRUIT, družstvo	Choustníkovo Hradiště	2013	Jablka
G's Pěstitel, odbytové družstvo	Stratov	2013	Zelenina, vodní meloun
Piletice, odbytové družstvo	Hradec Králové	2016	Kořenová zelenina, celer, cibule, pór, jahody
ZP Otice odbyt s.r.o.	Otice	2016	Zelenina a zpracovaná zelenina
Čerstvě utrženo, družstvo	Brno – Veveří	2017	Ovoce a zelenina
Dobré družstvo	Zlín	2019	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Nadnárodní organizace producentů			
Družstvo BRAMKO CZ	Semice	2013	Zelenina a ovoce

Pramen: SZIF

Příloha č. 2 – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	64 288	1 319 292	66 735	1 384 247	67 660	1 414 858
Z toho:						
fazole	3 305	64 264	3 466	69 372	4 692	86 030
hrách	6 074	122 147	6 663	137 206	5 698	125 502
chřest	63	6 203	45	3 821	178	13 828
kukuřice cukrová	3 347	98 769	3 161	88 298	3 887	104 998
luštěniny ostatní	762	15 757	786	15 152	193	7 287
paprika	1 612	43 038	2 561	74 892	2 185	63 436
rajčata	942	20 120	657	13 930	894	20 603
špenát	6 049	98 378	6 030	95 072	6 445	100 339
zelí kysané, kapary, aj.	251	5 197	310	6 614	265	5 915
zelenina ostatní	25 491	430 488	25 925	423 174	26 265	421 076
zeleninové směsi	16 168	405 813	16 691	445 781	16 655	453 900

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	2 887	31 392	2 046	49 565	1 478	35 526
Z toho:						
cibule	473	8 283	612	10 875	556	9 091
kukuřice cukrová	6	207	8	390	22	1 163
okurky salátové a nakládačky	171	2 823	1 053	18 405	717	14 593
papriky	35	2 814	23	2 006	39	2 536
zelenina ostatní	355	9 556	164	8 299	132	7 343
zeleninové směsi	1 839	6 918	185	9 456	5	233

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz sušené zeleniny (skup. 0712)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	4 467	292 132	4 382	316 945	4 729	355 820
Z toho:						
cibule	1 154	59 300	1 220	73 459	1 371	83 906
kukuřice cukrová	1	284	1,5	597	3	304
mrkev	432	23 617	472	24 148	446	33 674
rajčata	333	32 844	296	32 493	256	26 999
zelenina ost. vč. směsí	2 546	176 086	2 492	186 203	2 653	210 937

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové (skup. 2001)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	23 084	497 114	28 808	705 631	30 459	757 918
Z toho:						
kukuřice cukrová	209	8 803	234	9 266	194	8 252
okurky nakládačky	12 281	226 257	17 355	383 045	19 191	422 655
paprika, ne sladké lusky	683	26 191	821	34 971	1 049	46 024
paprika sladká	2 170	60 711	2 391	87 108	1 911	73 651
zelenina ostatní	7 741	175 152	8 052	191 443	8 113	207 335

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	30 167	63 215	32 164	729 128	31 900	782 676
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	1 162	14 406	1 064	12 150	1 126	12 254
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	18 196	509 588	18 527	521 087	24 353	710 953
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	913	39 777	1 022	40 336	697	30 365

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené (skup. 2005)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	39 010	1 023 772	43 180	1 170 093	42 356	1 191 666
Z toho:						
zelenina homogenizovaná	305	20 101	374	26 243	304	22 912
zelí kysané	8 131	117 092	9 546	140 564	8 510	124 350
hrách	3 405	77 826	3 989	95 462	3 910	95 301
fazole vyloupané	9 213	175 285	10 178	210 330	9 707	208 145
fazole ostatní	1 170	28 002	1 232	32 371	1 513	41 674
bambusové výhonky	1 635	28 901	1 480	26 933	1 565	41 690
chřest	176	8 674	140	6 631	272	13 410
kukuřice cukrová	4 946	134 349	5 585	159 201	5 060	151 386
artyčoky	70	5 111	69	5 661	108	9 298
zeleninové směsi	4 774	218 481	4 962	231 885	4 873	222 642
ostatní zelenina	4 977	189 987	5 457	214 760	6 274	233 714

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	15 351	331 594	15 865	469 488	19 241	765 380
Z toho:						
fazole	285	6 985	272	7 739	352	8 810
hrách	951	20 971	1 345	30 688	2 006	46 802
kukuřice cukrová	670	17 140	641	16 346	492	17 071
paprika	21	642	38	992	33	1 389
špenát	2 141	28 982	2 458	34 627	3 594	56 059
zelí kysané, kapary aj.	39	1 264	24	878	8	468
zelenina ostatní	4 239	74 428	3 520	91 820	3 336	84 448
zeleninové směsi	6 963	177 853	7 672	177 853	9 256	538 797

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	95	1 711	16	742	113	3 088
Z toho:						
okurky salát. a nakládačky	-	2	1	90	3	274
papriky	0,4	73	0,4	58	0,2	45
zelenina ost. a směsi	93	1 617	6	150	98	2 405
kukuřice cukrová	0,1	6	-	-	4	223

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz sušené zeleniny z ČR (skup. 0712)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	877	71 349	2 372	87 254	1 251	62 622
Z toho:						
cibule	258	17 225	264	19 462	263	19 164
mrkev	20	1 309	26	1 918	16	1 323
rajčata	6	918	11	1 290	13	1 388
zelenina ost. včetně směsí	544	51 361	444	49 390	245	33 584
kukuřice cukrová	50	536	1 627	15 214	714	7 162

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR (skup. 2001)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	12 671	217 217	14 146	398 090	13 614	406 451
Z toho:						
kukuřice cukrová	65	5 103	55	4 902	65	6 471
okurky nakládačky	5 734	120 028	7 597	199 076	6 442	181 036
paprika, ne lusky	581	23 795	619	25 036	648	25 735
paprika sladká	1 917	57 702	1 736	58 230	1 850	65 684
zelenina ost.	4 374	110 589	4 171	110 992	4 610	127 525

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	5 297	127 070	5 474	137 839	4 045	111 999
Štáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	167	2 142	162	2 289	105	1 612
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	12 043	343 936	12 368	396 774	12 875	423 343
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	2 422	117 927	2 942	147 594	1 868	91 840

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené z ČR (skup. 2005)

Druh zeleniny	2019		2020		2021	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	10 227	284 253	10 652	473 984	9 690	470 395
Z toho:						
zelenina homogeniz.	286	14 959	336	22 385	337	22 327
zelí kysané	634	8 440	680	9 592	672	11 984
hrách	463	21 252	493	18 992	525	19 287
fazole vyloupané	568	14 314	403	11 724	294	10 576
fazole ostatní	312	7 601	335	9 139	483	14 289
kukuřice cukrová	274	10 548	293	10 806	394	16 311
zeleninové směsi	4 823	154 576	5 248	210 591	3 498	152 120
ostatní zelenina	2 472	136 593	2 075	150 871	2 533	174 138

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2018			2019			2020			2021			2021/20 v %
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	
	Brokolice	27 000	356	9,60	24 000	478	11,48	35 000	946	33,10	30 000	822	
Celer	10 000	8 252	82,52	12 000	10 133	121,59	12 600	9 920	125,00	10 600	9 797	103,85	-17
Cibule	5 900	40 010	236,06	5 600	51 027	285,75	6 000	51 213	307,28	5 800	53 739	311,68	+1
Česnek	79 000	1 100	86,90	75 000	2 155	161,65	75 000	1 602	120,13	90 000	1 764	158,73	+32
Fazolové lusky	45 100	70	3,16	52 000	234	12,19	46 200	83	3,83	55 000	44	2,40	-37
Hrách zahradní na prům. zprac.	8 800	7 924	69,73	8 900	3 646	32,45	8 900	5 557	49,46	12 000	5 366	64,39	+30
Chřest	90 800	562	51,00	110 000	375	41,21	110 000	288	31,73	115 100	356	41,01	-29
Kapusta hlávková	12 300	1 389	17,08	8 500	1 192	10,13	7 300	987	7,20	7 600	961	7,30	+1
Kedlubny	20 000	3 490	69,80	24 300	4 985	121,14	34 300	4 595	157,60	23 000	4 292	98,72	-37
Kukuřice cukrová	10 000	3 077	30,77	10 300	3 816	39,30	18 000	4 553	81,96	18 000	6 055	108,99	+33
Květák	16 400	3 429	56,23	16 600	3 277	54,40	17 900	2 641	47,27	16 300	3 654	59,56	-26
Mrkev	8 800	33 594	295,63	8 300	34 780	288,68	6 600	30 987	204,51	6 800	33 055	224,77	+10
Okurky nakládačky	9 800	9 568	93,77	13 000	10 800	140,40	10 500	11 474	120,48	12 500	11 328	141,60	+18
Okurky salátové – polní	7 000	841	5,88	15 000	827	12,40	17 100	427	7,31	15 200	584	8,87	+21
Paprika zeleninová – polní	16 000	11 693	187,09	16 300	10 894	177,57	16 200	12 123	196,39	16 200	13 178	213,48	+9
Pastinák	5 500	123	0,68	6 500	102	0,67	4 000	211	0,84	6 000	206	1,24	+47
Petržel	23 400	3 765	88,10	22 500	3 949	88,86	14 900	4 397	65,52	16 100	4 729	76,14	+16
Pór	19 000	42	0,80	20 000	132	2,64	20 000	164	3,27	20 000	520	10,41	+218
Rajčata	25 000	6 276	156,91	22 000	2 100	46,20	22 200	4 473	99,31	16 000	4 051	64,82	-35
Ředkvička	16 200	4 668	75,62	19 800	5 024	99,48	28 000	1 905	53,33	28 000	2 651	74,23	+39
Řepa salátová	3 500	3 665	12,83	5 500	3 549	19,52	4 800	3 402	16,33	5 000	3 900	19,50	+19
Saláty (i barevné)	20 300	9 932	201,62	25 900	14 069	364,39	20 900	10 178	212,72	21 000	9 553	200,60	-6
Špenát na prům. zprac.	2 700	8 165	22,05	3 000	4 186	12,56	2 800	6 113	17,12	2 800	6 956	19,48	+14
Zelí hlávkové	5 100	35 216	179,60	4 000	44 778	179,11	4 700	44 090	207,23	4 700	42 306	198,84	-4
Zelí pekinské	18 000	514	9,25	16 300	1 190	19,40	15 800	1 832	28,94	16 100	1 846	29,71	+3
Zelenina ostatní	-	2 488	26,25	-	2 865	24,79	-	2 088	23,79	-	3 706	37,94	+59
Týkev	10 200	12 923	131,82	14 000	11 519	161,26	15 000	12 641	189,62	14 800	12 447	184,22	-3
CELKEM	-	213 133	2 200,77	-	232 082	2 529,19	-	228 891	2 411,33	-	237 865	2 487,14	+3

Pramen: ZUČM na základě vlastního šetření a počtů

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-677-4

Praha 2022